

Walteris
veno labai
ja. Žmona
d per visą
pavojingai,
a geryn. Jis
ligoninėje,
tai jam dar

linkime
IM

ienė
enė, rich-
sunkios ope-
rito kojose,
mie. Ji buvo
vaites ir da-
sugrįzusi i

ė yra narė
u Moterų
metų ir lan-
susirinki-
negalavo.
it susveikti.
Habarskienė

youngsters
are some of
needed to
emotional
rk as associ-
the largest
enter in the
re are only
the first
in the school
and County.
is districts is
as compre-
spective pro-
in White
ite Plains
s program
example for

onal in the
n of emotio-
as member of
as Human
ry Commit-
s regularly
s and pro-
n relations
part of the
it is impor-
them."

ys" corres-
ivickas re-
ork from a
g in the
th his fami-
nany cities
Lithuanian
places. In
they were
era Kaross
they arrived
lost her
uld use a

ceased with
st Monday
huania for

was the
orus lead-
a pianist
veral years
her ashes
Found her
ished.

anta was
do Chorus
s an out-
and activist
to Florida
ative. Ilse

Reikia, kad prezidentu
Brežnevo ir Reagano įvyktų
susitikimas artimiausioje

Tąsa 3 pusl.

LAISVĖ
Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second
class matter at the
Post Office of Jamai-
ca, N. Y., under the
Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ-LIBERTY
Savaitinis
1982
Jungtinėse Valstijose \$12.00
Kanadoje \$15.00
Kitur užsienio šalyse \$17.00
Pavienio egzemplioriai 25 centai

PRICE 25 c.

NO. 26 ***** PENKTADIENIS, BIRŽELIO [JUNE] 25, 1982 OZONE PARK, N. Y. 11417 ***** 71-IEJI METAI

KRISLAI

Nusipelno sveikinimą ir
taikos mylėtojų
Klaidingas ir pavojingas
kursas
Tikisi nesunkiai laimėti
Konfliktas tebėra
nepasibaigęs
Turėtų įvykti artimiausioje
ateityje
Tikėjime kad ir vel joms
pavyks
Mūsų New Yorkas
"pirmauja"

A. BIMBA

Pasirodo, kad Katalikų
bažnyčios cardinoliai nepada-
rė klaidos, išrinkdami popie-
žiūmi lenką. Tokio veiklaus
Vatikano bosc mūsų atmini-
me dar nėra buvę. Jis nei-
džia laiko užsidares Vatikano
palociuje. Tuojau visame pa-
saulyje neliks tokio kampo,
kurio Popiežius Jonas Pau-
lius II-asis nebus aplankęs.
Savo kalbose bei encklikose,
žinoma jis garsina bei popu-
larina katalikų bažnyčios
biznio reikalus. Bet jis taipgi
ragina katalikus aktyviškai
dalyvauti pastangose išven-
gimui branduoliniės katastro-
fos žmonijai. Už tai jis nusi-
pelno ir taikos mylėtojų svei-
kinimą...

Kaip buvo spėta ir numa-
tyta Izraelio lektuvais įsiver-
žė į Pietinį Lebanoną ir
pridarė apšėiai žalos, žuvo
nemažai nekaltų gyvybių.
(Jų skaičius neskelbiama).
Labai pablogėjo santykiai
tarp Izraelio ir arabišku
kraštų. Labai paastrejo
įtempimas visuose Vidurio
Rytuose.

Labai svarbu ir tai, kad
užpuolimas įvyko su mūsų
Jungtinių Valstijų Adminis-
tracijos bei diplomatų žinia.

Izraelio vadovybė savo žy-
gi teisingai bei remia tu, kad
palestiniečiai esą Lebanone
įsisteigę stovyklas ir iš jų
puldindėja Izraelį, pridary-
dami jam daug žalos.

Demokratų Partijos vado-
vybė jau pradėjo busimų
prezidentinių rinkimų kam-
paniją. Ji sako, ji tikisi, jog
jai pavyks jos žmogų isodinti
į prezidento sostą.

Reikia pripažinti, kad jos
optimizmi salygos yra pa-
lankios-geros. Salyje padėis
Republikonams valdant ne-
pasitaisė. Kaip tik priešin-
gai: Infliacija ir kainų kilimas
beveik ant visko dar pa-
smarkėjo. Nusivylimas Rea-
gano Administracija visur
liaudyje pastebimas. Nesim-
mato jokių galimybių sąly-
goms pasitaisyti.

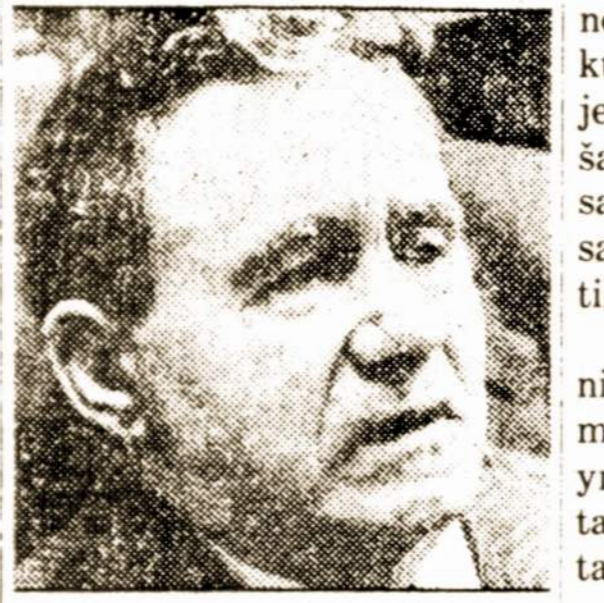
Beje, dar reikia pridėti,
kad daugumos darbo unijų
vadovybės jau yra pasižadę-
jus remti Demokratus.

Ginkluotas konfliktas tarp
Argentinos ir Anglijos dėl
Falkland salų tebėra nepasi-
baigęs. Dar visko gali būti
Anglija salas laiko savo kolo-
nijomis. O Argentina bando
jas atimti. Jau įvykę ginklu-
uoti susitikimai pamatiniai
padėties nepakeitė. Jos iš jos
tūrės būti jėga, kaip viskas
rodo, atimtos arba jomis ir
pasilik.

Reikia, kad prezidentu
Brežnevo ir Reagano įvyktų
susitikimas artimiausioje

Tąsa 3 pusl.

Gromyka kviečia Ameriką prie konkretaus darbo

Andrejus Gromyka

Jungtinės Tautos. — Tary-
bų Sąjungos užsienio reika-
lų ministras Andrejus Gomy-
ka pereiną pirmadienį buvo
suaukęs spaudos konferen-
cija TSRS misijos prie
Jungt. Tautų būstinėje ir
pusantros valandos dėstė sa-
vo krašto vyriausybės pažiū-
ras dėl nusiginklavimo ir
taikos reikalų.

Jis nurodė, kad šiuo metu
didžiausias žmonijos rūpes-
tis—tai pašalinimas brandu-
olinio karo ryškės. Ir čia jis
kvietė JAV nuo kalbų perei-
ti prie konkretaus darbo. Pri-
minęs Tarybų Sąjungos istori-
ninės reikšmės turintį pasiža-
dėjimą nenaudoti pirmajai
branduoliniu ginklu, jis pa-
reikšė, kad branduolinio ka-
ro pavojus būtų visiškai pa-
naikintas, jei ir kitos tokius
ginklus turinčios šalys pa-
sėktų Tarybų Sąjungos pa-
vyzdžiui.

TSRS užsienio reikalų mi-
nistras tvirtino, kad JAV
planas strateginiam nusigin-
klavimui esantis vienašališ-
kas, nes jis reikalauja, kad
Tarybų Sąjunga išmontuotų
savo SS-18 raketas, kai tuo
tarpu į panašų sąrašą neį-
traukia savo povandeniniu-
ose laivuose esančių raketų
bei tu, kurias JAV gali
paleisti iš lektuvų. Jis tvirti-

NAUJAS ARGENTINOS PREZIDENTAS

Naujasis Argentinos kariuomenės vadas gen. maj. Cristino Nikolaides sveikinasi su kariais, sugrįžusiais iš Falkland-Malvinų fronto.

Buenos Aires. — Atsargos
gen. Reynaldo Bignone, remi-
amas armijos vado gen.
Cristino Nicolaides, paskir-
tas respublikos prezidentu
vieton pasitraukusio iš pre-
zidento pareigų gen. Galtieri,
kuris taip pat buvo ir
armijos vado. Oro pajėgų
vadas gen. Basilio Lami Do-
zo ir laivyno vadas admiras
Jorge Anaya atsisakė gen.
Bignone paskyrimą remti ir
žada pasitraukti iš karinės
chuntos, kuri Argentina val-

no, kad SALT II sutartis,
kuri buvo pasirašyta Vieno-
je, siekė balansuoti abiejų
šalių raketų skaičius, ir
sakė, kad JAV be pagrindo
sako, jog SALT II Niekam
tikusi.

Gromyka palietė ir chemi-
nių ginklų klausimą. Jis pri-
minė, kad Tarybų Sąjunga
yra pasiūliusi tuo reikalu su-
tartis ir sutinka, kad būtų
tarptautinė kontrolė.

Atsakinėdamas į korespon-
dentų klausimus, Gromyka
palietė ir Falkland-Malvinų
salų klausimą bei Izraelio
agresiją Libane. Dėl Malvinų
salų jis pakartojo Tarybų
Sąjungos bendrą pažiūrą,
kad čia esama kolonializmo
liekanų ir jas reikia pašalinti.
Dėl Libano jis kaltino Izraelį,
kad jis tenai vykdo genocidą.
Jis priminė jau nuo seno
žinomą TSRS nuomonę, kad
Izraelis turintis plaikyti
draugings santykius su sa-
vo kaimynais.

Kalbindamas prez. Reaga-
no administraciją, kad ji "de-
gina tiltus, kurie tarp dviejų
šalių buvo pastatyti per il-
gus metus prekybos ir kitose
srityse", Gromyka kritiškai
pažvelgė ir į prez. Reagano
draudimą tiesti vamzdžius
bei kitokią medžiagą, reika-
linga natūraliųjų dujų pravei-
mui iš Sibiro į Vakarų
Europą. Bet, jis pareiškė,
šitai nepakeis turimo plano ir
jam nepakenks.

Washington. — Birželio 27
d. erdvėlaivis Columbia pa-
kils savo ketvirtai ir paskuti-
nei kelionei. Sįkart Columbia
veš ir karinio pobūdžio бага-
žą ir turės slaptų karinių
uždavinių. Erdvėlaivis turė-
tu sugrįžti liepos 4 d., nus-
leisdamas oro pajėgų bazėje
Kalifornijoje.

Federalinė jūry pripažino Hinckley pamišėliu

John Hinckley Jr.

Washington. — Birželio 21 d.
federalinė jūry, beveik ketu-
rias dienas svarsčiusi John
Hinckley Jr. bylą, rado jį
nekaltu psikišlinime prieš
prez. Reaganą ir kitus perei-
tu metų kovo 30 d., nes buvo
irodyta, jog jis to atentato
metu buvo pametęs protą.

Colorado tuoliuoli sūnus
net suplojo ir nusišluostė
džiaugsmo ašaras, išgirdeis
teisėjo pranešimą, o jo tėvas
su motina taip apsidžiaugė,
kad net teismo mėsėnai tu-
rėjo juos sualaikyti nuo gle-
bėsčiavimo.

Dabar buvęs pasikėsinto-
jas prieš JAV prezidentą
grąžintas į St. Elizabeth be-
protnamį, kur turės pasilikti
ligi praeis 50 dienų. Tada jis
turės teisę užvesti bylą dėl
jo paleidimo.

Toks sprendimas didžiumą
amerikiečių pribloškė. Spau-
da rašo, kad dabar prasidės
veikla kongrese už tai, kad
būtų priimtas istatymas, pa-
naukinantis bepročio klausu-
lę. Valdžia negali apeliuoti
jūry sprendimo dėl konstitu-
cijoje garantuojamos teisės
prieš "double jeopardy", kas
reiškia, kad kaltinamasis ne-
gali būti dukart už tą pačią
nusikaltimą teisiamas.

Spauda pabrėžia, kad dar
prieš Baltųjų Rūmų patarė-
jas Edwin Meese buvo pa-
reikšęs, jog "pamišėlio gyny-
ba" turėtų būti tik kaip
švelninantis faktorius, baus-
mė nustatyti, bet ne kaip
gynimas pamišėlio preteks-
tu. Dabar taip išėjo, kad
advokatai visą laiką su psi-
chiatrais irrodinėjo, jog kalti-
namasis buvęs pamišimo sta-
dijoje, kai paleidęs sūvius į
prezidentą Reagan ir kitus ir
kad jis iš viso gyvenęs "sva-
jonijų ir fantazijos" pasauly-
je.

Ketvirtis milijono žygiavo už taiką

Paryžius. — Pereitą sek-
madienį Paryžiaus gatvėmis
pražygiavo apie ketvirtis mi-
lijono demonstrantų už taiką.
Saukdami ir su plakatais,
nukreiptais prieš branduoli-
nius ginklus, jie demonst-
ruo vienybė su Japonija, kur
judėjimas prieš branduoli-
nius ginklus prasidėjo. De-
monstracijos organizavo
Prancuzijos Gen. Darbo Fe-
deracija, talkino Komunistų
partija.

Britų rūpesčiai po karinės pergalės

London. — Nors britai ir at-
siėmė Falkland-Malvinų sala-
s, bet jiems tas karas su
Argentina kaštavo daugiau
kaip \$2 bilijonus, netekus
septynių laivų ir 19 lektuvų;
be to, reikės pasirūpinti apie
300 sužeistųjų ir sumokėti
pomirtines 255 žuvusiųjų še-
moms.

Ir dar svarbiau, dabar
jiems teks tose salose laikyti
ne mažiau kaip trijų tūkstan-
čių karių, su laivynu, lektu-
vais ir priešlektuvinę apsaugą.
Apskaičiuojama, kad visa
tai britams atsis mažiausia
apie \$720 milijonų per metus
jau ir taip pasunkėjusiose
ekonominėse salygoose, su 12
proc. bedarbiu.

Be to, tai turės ir globali-
nių implikacijų. Britų laivy-
nas, kuris dabar patuliuoja
Atlante ir kariuomenės dali-
niai, stovintys Fed. Vokietij-
oje NATO pajėgų sąstate, ta
NATO veiklą susilpnins,
nes turės žiūrėti Falkland-
Malvinų salų.

Ir dar vienas rūpestis. Ne-
trukus bus pradėti vyriausy-
binė investigacija, norint iš-
siaiškinti, kaip čia atsitiko,
jog Argentinos invazija į
salas britus taip netikėtai
užklupo.

Jau antrą kartą atideda Gibraltaro klausimą

Madrid. — Jau antrą sykį
pastarųjų dviejų mėnesių lai-
kotaryje Ispanijos vyriausy-
ybės atidėjo pasitarimus su
britais dėl Gibraltaro atei-
ties. Pirmą kartą, kai pasita-
rimai turėjo prasidėti, Ar-
gentina užėmė Falkland-Mal-
vinu salas, ir prasidėjo ka-
ras. Tai buvo bendrai sutar-
ta vėliau susirinkti, bet da-
bar Ispanija patidėjo, nes,
manoma, kad prisibijo, jog
britai, dar neatsidžiaugę per-
galę prieš Argentina ir gali
būti nesukalbami. Čia taip
pat klausimas panašus—iš-
panai nori atsiti Gibraltara-
ra, kurį britai laiko savo
kolonija.

Geneva. — Tarptautinės
Darbo Organizacijos praneši-
mu, šiuo metu pasaulyje esa-
ma 450 milijonų bedarbių.
Manoma, kad 1987 m. iš
kiekvieno dešimties bedar-
bių pasaulyje šeši bus Azijo-
je ir po vieną Vakarų Euro-
poje, Amerikoje ir Afrikoje.

Už neatominę zoną Pietų Pacifike

Canberra, Australija. —
Opozicijos partijos Australi-
joje ir N. Zelandijoje pradėjo
veikti už tai, kad Pietų
Pacifikas būtų paskelbtas
laisva nuo atominio ginklų
zona. Jie yra priešingi, kad
tenai lankytusi JAV karo
laivai su branduoliniais gink-
lais.

Susirūpinimą dėl to išrei-
škė JAV atstovas, dalyvau-
jantis Anzus pakto tarybos
posėdžiuose. Bet Australijos
laboristų partijos vadas Bill
Hayden pareiškė, kad, jeigu
jis laimėsiąs ateinančių metų
rinkimuose, JAV branduoli-
niams laivams bus uždrausta
lankytis Australijos uostuo-
se.

DEMONSTRACIJOS PRIE BRANDUOLINIŲ GINKLŲ TYRIMŲ LABORATORIJOS

Greitkelių patruliai suimė demonstrantus prie Lawrence Livermore branduolinių ginklų tyrimų laboratorijos, Kalifornijoje.

Livermore, Cal. — Birželio
21 d. prie čia esančios JAV
branduolinių ginklų laborato-
rijos susirinko tūkstančiai
aktyvistų demonstruoti prieš
branduolinius ginklus. De-
monstrantai ėjo keliomis
bangomis po keletą šimtų,
buvo užblokuvė įėjimą į labo-
ratorija ir trukdė laboratorij-
os tarnautojams iėti į vidų.

Demonstrantų tarpe buvo
žymių kovotojų, jų tarpe
Daniel Elsberg. Vietnamo
karo metu išleides į viešumą
vadinamus Pentagono doku-
mentus, iš kurių pasaulis
suzinojo apie Amerikos gink-
lų gamybą ir visą politiką.
Tuo metu, kai policija pra-
dėjo suimti demonstran-
tus ir juos laipinti į autobu-
sus, vis ateidavo naujos de-
monstrantų bangos. Buvo
skelbiama, jog suimta apie
trylika šimtų. Si yra pati
didžiausia Amerikos bran-
duoliniu ginklų tyrimo insti-
tucija. Kita yra Los Alamos,
New Mexico valstijoje. Per
pastaruosius 30 metų Liver-
more institucijoje gimė dau-
giau kaip 90 proc. visų Ame-
rikos stratgeinių branduoli-
nių užtaisų.

Gimė būsimas Britanijos karalius

London. — Kaip britai
džiaugėsi princo Charles vė-
dybomis, taip dabar džiaug-
siasi žinia, kad princesė Dia-
na pagimdė sūnu, kuris gimė
birželio 21 d. Karaliukas svė-
rė 7 svarus ir pusantros
uncijos ir apie savo atėjimą į
pasaulį pranešė "aistringų
rėksmu".

Naujagimio tėvai ir visas
karališkasis Britanijos dva-
ras dabar suks galvas, ko-
kiais vardais tą busimąji ka-
ralių pavadinti. Manoma,
kad rugpjūčio mėnesį nauja-
gimi pakrištys pats Canter-
bury arkivyskupas.

Naujagimio motina liepos 1
d. bus 21-erių, o liepos 29 d.
sukanka vieneri metai nuo
karališkųjų vedybų.

EGIPTAS SIULO POLITINĖ BAZE

Cairo. — Egipto prez. Hos-
ni Mubarak pareiškė, kad,
jeigu tik ji Palestinos Vada-
vimo Organizacija paprašys,
jis leis jai įkurti savo būsti-
nę. Bet jis davė suprasti,
kad tai būtų tik politinė
bazė, jis neleistų palestinie-
čiams laikyti kariuomenės ar
ginklų.

Pralaimėjo ERA šalininkai

Tallahassee, Fla. — Pereitą
pirmadienį Floridos valstijos
senate buvo suduotas smėg-
ERA (Equal Rights Amend-
ment), nes jau nebėra vil-
ties, jog iki birželio 30 d. pa-
vyktų surinkti pritarimą tri-
jų valstijų, kurių dar trūks-
ta, kad tas istatymas Ame-
rikoje įsigaliuotų. Iš viso reia-
kia 38 valstijų, o tą istatymą
priėmusių tesama 35.

Tai jau penktas sykis, kai
dešimties metų laikotarpyje
Floridos senatas ta istatymą
vis atmeta. Valstijos atstovų
rūmuose tas moterų lygių
teisių istatymas praėjo 60:58
balų santykiu, o senatė prai-
laimėta 22 balsais prieš 16.

ERA kovotojai pažadėjo
senatoriams keršyti, jie
veiks, kad senatoriai nebūtų
perrinkti naujai kadencijai.

NELEGALŪS ATEIVIAI TAIP PAT TURĖS TEISES

Washington. — Aukščiau-
siasis Teismas birželio 14 d.
nusprenđė, jog Texas valsti-
ja turi duoti nemokamą
mokslą daugiau kaip 20
tūkst. nelegalių imigrantų
vaikams, kas mokėsių mo-
kėtoms kaustuose apie \$70
milijonų kasmet.

Georgi Dimitrovo šimtmetis

Sofia, Bulgarija. — Daugiau
kaip 130 delegacijų iš įvairių
komunistinių šalių dalyvavo
šios savaitės pradžioje vyku-
sioje tarptautinėje teoretikų
konferencijoje, skirtoje pris-
minti internacionalisto Georgi
Dimitrovo šimtąsias gimim-
o metines.

Bulgarijos prezidentas ir
tos šalies Komunistų partijos
gen. sekretorius Todor Ziv-
kov atidarė konferenciją ir
jos dalyviams kalbėjo apie
Dimitrovo veiklą, prisimin-
damas jį pranešimą 7-ajam
Kominterno kongresui,
Maskvoje įvykusiam 1935 m.
Konferencijos dalyvių tar-
pe, šalia įvairių kraštų revolu-
cacinio judėjimo atstovų, da-
lyvavo ir JAV Komunistų
partijos delegacija. Jai vado-
vavo tautinis pirmininkas
Henry Winston ir Komunistų
partijos sekretorė tarptauti-
niams reikalams Helen Win-
ter.

LAISVĖ LITHUANIAN WEEKLY
 PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.
 Published Fridays, except in case of holidays
 102-92 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417
 Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
 Established April 5, 1911
 ANTHONY BIMBA, Editor in chief
 EVA T. MIZARA, Editor & Business Manager

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year \$12.00	United States, per 6 months \$6.50
Canada, Lat. Amer., per year \$15.00	Canada, Lat. Amer., 6 months \$8.00
Foreign countries, per year \$15.00	Foreign countries, 6 months \$8.00

Kieno invazija į Libaną?

Izraeliečių karinių pajėgų invazija į Libaną turi būti suprasta kaip vakarietiško imperializmo daug platesnių užmojų dalis. Taip, invaziją atliko Izraelio karinės jėgos. Izraelis teigia, kad jo tikslas yra "Taika Galilejoje", kad siekis yra eliminuoti Palestiničių Išsilaisvinimo Organizacijos (PLO) karines pajėgas iš Pietinio Libano, kad šiaurinės Izraelio sritys taptų saugiomis. ...

Bet niekas, net patys Izraelio gyventojai, tam aiškinimui netiki. Izraelio invazija į Libaną turėjo daug platesnį tikslą ir tas jau pradeda aiškėti. Taipgi aišku, kad niekad pirmiau Amerikos Jungtinės Valstybės nestovėjo taip glaudžiai už Izraelio nugaros, kaip per šią invaziją. Jau aišku, kad invazija buvo pasėka noro "pertvarkyti" balansą Artimuose Rytuose, sustiprinti tas jėgas, kurios atvirai arba ne taip jau atvirai bendradarbiauja su jankišku imperializmu. ...

Kas dėjosi Libane prieš pat invaziją? Ten stiprėjo anti-imperialistinės jėgos. Nežiūrint visų machinacijų už Izraelio ir JAV pusės, kariųjų libaniečių ir palestiničių bendras frontas stipriai laikėsi ir kontroliavo bent pusę Libano. Sirijos jėgos rodė vis daugiau palinkimo kooperuoti su šiuo nacionaliniu libaniečių frontu. Dešinieji krikščionys, kaip tai išdavikiškas majoras Hadadas Pietuose ir falangistai Šiaurėje, radosi vis sunkesnėje padėtyje. Centralinė Libano valdžia, beje, ir svyruojanti, pati labai konservatyvi, beveik nelošė rolių. Iš JAV (ir Izraelio) taškiauregio viskas ėjo blogyn—atrodė, kad Libanas gali susilaukti radikalios valdžios ir stoti į anti-imperialistinį frontą. ...

Reikėjo ką nors daryti. Ir su neabejotinai JAV pritarimu ir padidinta ginklų pagalba iš JAV Izraelio jėgos pradėjo šią plačią avantiūrą. Beginas iš karto aiškino, kad viso, ko jis nori, tai nustumti PLO jėgas apie 25 kilometrus nuo pasienio, kad PLO patrankos nepasiektų Izraelio miestelių ir kaimų Galilejoje. Bet izraeliečiai, kaip mes žinome, nesustoję pasiekę tą liniją. Jie stumėsi pirmyn, okupuodami beveik visą Pietinį Libaną. Su jais veiks du talkininkai: vienas galingas,—JAV, kitas labai naudingas, libaniečių reakcinių krikščionių karinių pajėgų vadas Pietuose majoras Hadadas,—kuris, izraeliečiams okupavus vieną tvirtovę po kitos, nuo jų jas ceremonaliai "perėmė", paskelbdamas, kad ta teritorija dabar "laisvo Libano dalis". O Šiaurėje, teritorijoje, kurią jie laiko, kita krikščionių reakcinių grupė, falangistai, per savo radiją beveik sveikino izraeliečių invaziją. Įdrasinti tos invazijos, falangistai reikalavo, kad Libane būtų įsteigta "tautinės vienybės" valdžia, su jais, žinoma, galvinyje. Tokia valdžia Libane, žinojo jie, būtų Amerikos ir Izraelio sąjungininkė. Falangistai taipgi reikalavo, kad "visos nelegalės karinės jėgos būtų išrinktos iš Libano"—kas reiškia, palestiničių ir kariųjų libaniečių, bet ne jų, falangistų, kurie turi gerai ginkluotas armijas, ginkluotas iš Izraelio gautais ginklais. ...

Kitaip sakant, invazija buvo gerai planuotas bendras Izraelio-JAV-Libano reakcinių žingsnis. Štai kodėl arabiškas pasaulis nestojęs vieningai priešintis tai invazijai. Mat, kiek jie dėl akių tos invazijos nesmerktų, tokie reakciniai režimai kaip Saudi-Arabijos, Egipto, Jordano Maroko, Kuveito ne taip jau gailiai, kai palestiničių išsilaisvinimo judėjimui suduodami smūgiai. ...

Būdinga simboliška, kad ta invazija įvyko tuo metu, kai prezidentas Reaganas lankėsi Vakarų Europoje. Jankiškas imperializmas ir atsigaivinęs britiškas imperializmas dabar ofensyvoje. Malvinose-Falklandose ir Artimuose Rytuose vakarietiškas imperializmas bando atsigrėbti. Reago kalba, pasakyta Britanijos parlamente, buvo lyg ideologiškas tezes, kurios apibūdina to imperializmo užmojus. ...

Kodėl tos desperatiškos kontr-atakos? Ogi todėl, kad pasaulinis taikos judėjimas vis auga ir vis labiau pastoja imperialistams kelia. Reaganas, ponis Thatcher ir jiems panašūs jautia, kad jie turi pereiti į ofensyva. Jie žino savo širdžių gilumose, kad jų pasaulis griūva. Kur jie tik nepasižvelgia, pažangos jėgos eina pirmyn, nors ne visur tuo pačiu tempu ir kartais sustojant arba net laikinai pasitraukiant. ...

Centralinėje Amerikoje varge gyvenantieji darbo valstiečiai nenurimsta, ką nedarytu Washingtonas ir jo klapčiuikai. San Salvadore įvyko neva rinkimai ir Reaganas gyrėsi, kad tai buvo "demokratijos triumfas"—esa, didi dauguma dalyvavo balsavimuose. Bet tuo pačiu metu, kai Reaganas apie tai gyrėsi kalbėdamas Europoje, Amerikos spauda pradėjo pripažinti, kad San Salvadore rinkimų rezultatai buvo suklastoti, kad juose faktinai dalyvavo tik 50% gyventojų. ...

SOCIALISTINĖJE KUBOJE

RAŠO R. BARANIKAS

Havanos aerodrome, į kurį nusileidome gegužės 21-os ankstyvą vakarą, tuojau jauči, kad esi socialistinėje šalyje: stenduose nesimato tų įvairiaspalvių žurnalų su pušnuogėmis arba nuogomis moterimis, kurių pilna Vakarų aerodromuose, nesimato prašmatnių parduotuvų. Vietoje to—salėje, kurioje laukiame багаžo patikrinimo, lenta, kurioje aerodromo darbininkų ir tarnautojų partijos skyrius duoda savo informaciją. Gerai pažįstami obalsiai, kurių tiek esame matę fotografijoje ir televizijoje, čia supa tavę: "Venecemos" "Nugalėsime)" "Patria o Muerte" ("Tėvynė arba Mirtis") ...

Iš pradžių lyg sunku suprasti prie vaizdo: vietiniai žmonės pagal išvaizdą ir kalbą visai tokie, kuriuos gerai pažįsti iš ispaniški kalbančių rajonų New Yorke, tik čia jie ne New Yorke, o gimtinėje, tarp palmių, kurios auga Kuboje, Puerto Ríceje, Dominikoje. Ir dar kas: kai kurie jauni vyrai, kurie tokie panašūs į jaunus ispaniški kalbančius draugus iš New Yorke, į Antonio, Juana, Radames, dėvi visai panašias ir tarybinių karių uniformas—tokie pat antpečiai, panašios spalvos kariniai marškiniai ir kelnės, tik aukštų aulų nėra—klimatas tam persilats. ...

Nežiūrint tu paviršutiniškų prieštaravimų, atvykus iš New Yorke į Kubą sunku jaustis kaip užsienyje. Mat, New Yorke gyvena arti dviejų milijonų ispaniški kalbančių žmonių, kurie žinomi kaip "Hispanics" ("ispanikai", kad atskirti juos nuo pačių ispanų, kurių New Yorke nedaug.) Tie ispanikai daugumoje puerto-rikiečiai, paskui seka dominikiečiai, kubiečiai ir kiti ateiviai iš Karibų. Iš tiesi rajonai kalba ispaniškai. Apie ketvirtą ir penktą valandą, kuomet žmonės vyksta iš darbo, pagrindiniuose traukiniuose vietomis ispanų kalba nustelbia anglų. Mat, darbininkų tarpe ispaniškai kalbantieji sudaro daug didesniuosius negu gyvenčiuose bendrai. Tad, patekus į Havana, newyorkietiš lengvai gali pamiršti, kad jis užsienyje, o ne Lower East Side aplynkėje. Bet neima ilgai, ir tas pirmas paviršutiniškas įspūdis pradeda nykti. Svarbesni, labiau konkretiški faktai ir vaizdai, pradeda ryškėti ir tu pradai atviromis akimis stebėti naują pasaulį.

Tad—mes Havanoje, tai yra, dar ne mieste, o Jose Martí aerodrome, kuris keliolika kilometrų nuo miesto. "Cubatur" atstovas greitai sutvarko mūsų prašymą pro muitus (bagžas ir čia neatidaromas ant kiek tas liečia mūsų grupę. Tėviškę lankantių kubiečių bagžas tikrinamas). Gidas, angliskai gerai kalbantis žilaplaukis bet energingas ir jūmoros pilnas buvęs mokytojas, kuris prašo, kad mes jį vadintume pagal pravarde "Papa" (jo vardas Geraldo), mus pakviečia ir puikų ispaniškos markės Pegaso autobusą. Papa—Geraldo mums aiškina, kad Cubatur, turizmo draugija, tvarko mūsų vizitų tik technikai, kad mūsų viešnagės dienotvarkę paruoš net dvi įstaigos, ICAP (Kubos Institutus už Draugystę su Tautomis) ir Kultū

ros ministerijos Vaizduojamojo meno skyrius. Faktinai yra net trys dienotvarkės, nes Cubatur, nežinodama iš anksto apie kitas dvi, paruošė savo, į kurią įeina bent viena diena Veradero pajūryje (šiauriam pusiasalyje, panašiam į mūsų Neringą). "Jūs be abejoj pasirinksite, ką jums siūlo kultūrininkai," sako Papa-Geraldo, "bet Cubatur būtinai nori, kad jūs aplankytumėt ir Veradero ..."

Autobusas tuo tarpu rieda Havanos link. Lauke jau tamsu ir sunku matyti, ką pravažiuojame, bet gidas entuziastiškai mums aiškina: čia mes pravažiuojame fabriką, kur gaminami labai skanūs Copelia ledai; čia mes pravažiuojame naujai statomą rajono sporto stadioną; čia kadaise buvo Batistos kalėjimas; čia paminklas žymiam revoliucionieriui Meli. ...

Atydziai žiūriu pro autobuso langą. Tamsu, bet pakelyje esantieji politiniai obalsiai įskaitomi. Kubiečiai yra revoliucinės grafikos meistrai,—ju plakatai, afišos, pakeliuose ant specialių lentų iškelti obalsiai, yra aukštos vertės meno kūriniai. Tekstas irgi labai efektingas,—ne raginimai ir skatinimai, o poetinės frazės, romantiški šūkiai, dažnai paimti iš Castro kalbų ir raštų, iš Jose Martí literatūrinų kūrinių. Žinav palkankamai ispanų kalbos, kad tuos sloganus ištiesai suprasti, ir vis labiau į juos įsigilinu. Bet taipgi noriu ižieisti mūsų gido, kuris kalba per mažą mikrofoną, bando jūmoru praskiešti mūsų nuotaiką ...

Mes jau Havanoje. Staiga visi surimėja. Kairėje autobuso atsiveria didžiulė aikštė. "Čia mūsų revoliucijos širdis" sako Papa-Geraldo. Nereikia nei aiškinimo,—mes visi žinome, kas čia,—Plaza de la Revolucion, Revoliucijos aikštė, su didingų Jose Martí paminklu iš vienos pusės ir su didžiuoju Che Cuevaros atvaizdu iš kitos. Čia atvaizdas dengia kelius ministerijos pastato aukštus. Ta aikštė mes visi matėme daug kartų fotografijoje, bet čia ji štai, prieš tave. Geraldo mums aiškina ir kai ką nežinoto. Tai ministerija, kurioje Che darbuosi prieš tai, kaip išvyko į Boliviją. Ministerijos pastatas visai tamsus, jau po darbo. Tik viename kambaryje viršūniamie aukštė sviesa. Tai būvisi Če raštine, ir ten pagal valdžios nutarimą dieną—naktį šviečia vieniša elektrinė lemputė. Legendarios Guevara, kuris zuvo vadovaudamas liaudies partizanų būriui Bolivijoje, Kubos liaudies vaizduotėje gyvas. ...

Įvykius Libane reikia matyti šviesoje tos tarptautinės padėties. Beginas, Saronas ir kiti Izraelio militaristai yra tik avangardas, tik šarvota kumštis tu reaktinių jėgų, kurios bando sulaukyti Artimųjų Rytų tautų žengimą į geresnį gyvenimą.

Rokiškyje į naujas modernias patalpas persikėlė rajono centrinė vaistinė. Joje yra vaistų gamybos, vandens destiliavimo laboratorijos, vaistų saugojimo sandėliai. Puošnus interjeras, geros darbo ir poilsio sąlygos. Nuotraukoje: Naujosios vaistinės vidus.

G. Svitojaus nuotrauka

TARPTAUTINĖS TEMOMIS

PASITIKĖJIMO KRIZĖ

Amerikiečiai, kurie vasaros atostogų metu mėgdavo keliauti į Vakarų Europą, vis rečiau ryžtasi lankytis joje. Pagrindinė turistų srauto mažėjimo priežastis—ne brangesni bilietai per Atlantą, o šiame kontinente augantis nepasitenkinimas Amerika ir jos politika. O nepasitenkinimui plėtotis padeda labai svarbios ir gilios problemos. Amerikos imperializmo agresyvumo didėjimas pastaraisiais metais žymiai paaustrino prieštaravimus tarp JAV ir Vakarų Europos tiek politikoje, tiek ekonomikoje. ...

kyti tiek savo kariuomenės, ginkluotos moderniausia šiuolaikine ginkluote, kad galima tik stebėtis, kam visa tai reikalinga. Tuo tarpu Pentagonas ir JAV monopolijos toliau nerimsta ir siekia dar labiau apginkluoti Vakarų Europą, joje esančias amerikiečių karines pajėgas, nutarė dislokuoti 572 strategines branduolinių raketų. Tokia JAV politika Vakarų Europoje savaime stato europiečius į keblią padėtį. Jie tampa Amerikos įkaitais branduolinio karo metu, jeigu toks būtų. Jokia paslaptis, kad JAV kariniai strategai jau dabar kalba apie "ribotą" branduolinių karų. Vakarų spaudos skelbiamuose rašiniuose aiškiai pabrėžiama, jog Pentagonas mano, kad tokio karo teatru, be abejonės, būtų Vakarų Europa. Argi tenka stebėtis, kad europiečiai su didžiuoju nepasitenkinimu suvokia tai ir vis aktyviau įsijungia į kovą prieš Amerikos militaristų planus? Vakarų Europos valstybės pajuto gardžių tarpautinio įtempimo mažinimo kontinente vaisyti skoni. Europos valstybių dalyvavimas konstruktyvioje tarptautinėje politikoje žymiai stabilizavo padėtį Europoje, pagyvino ekonominius mainus tarp Vakarų ir Rytų. ...

Kaip žinoma, siekdama gražinti pasaulį į "šaltojo karo" laikus, Amerika vis labiau pajungia Vakarų Europos ekonomine ir karine galia savo globaliniams interesams. Visą tai daroma ne šiaip sau, o prisidengus kovos prieš "tarybinę karinę grėsmę" būtinybę. JAV militaristai pirmiausia stengiasi susilpninti partnerių Vakarų Europoje pozicijas. Politikos srityje tai daroma, bandant sugriauti tarptautinio įtempimo mažinimo procesą ir grąžinant buvusią NATO discipliną, ekonomikoje—griauniant savitarpiai naudingą prekybinį ir ekonominį bendradarbiavimą tarp Rytų ir Vakarų. ...

Savitarpaiškai naudingas ekonominis bendradarbiavimas tarp Rytų ir Vakarų europiečiams duoda du milijonus darbo vietų. Dar geresnes perspektyvas žada projekto "Vamdziai—dujos" įgyvendinimas. Suprantama, kad bet kokia Vakarų Europos valstybių ekonominė pažanga Amerikos monopolijoms yra rimtas smūgis. Vakarų Europos valstybių konkurentinių galimybių didėjimas reiškia naują pralaimėjimą Amerikos kapitalistams kovoje už rinką, kapitalo investavimą, energijos ir žaliavų šaltinius. Štai kodėl Amerika taip aštriai kovoja prieš europiečių bandymą išsiveržti iš visiškos priklausomybės nuo "dėdės Samo". Kita vertus, europiečiai nepatenkinti Washingtono politika, kuri nori sumenkinti jų ekonomines galimybes. ...

Kada Amerikos apžvalgininkai susumavo problemas, kurias JAV prezidentui R. Reaganui teks spręsti Versalio ir Bonos derybose bei lankymosi Vakarų Europoje metu, jie padarė išvadą: prieš gerą dešimtmetį nesutarimai tarp Vakarų Europos ir JAV buvo vadinami "nepakankamu supratimu", tai dabar—"pasitikėjimo tarp Amerikos ir jos sąjungininkų Europoje krize".

Nors mes viešbučių rajone,—mes revoliucinėje Kuboje ...

Apolinaras Sinkevičius

REGINA KRAYNIENE

Dirbančiam žmogui

Viso, ko aš ieškau,
 Tai — daina,
 Nuosprendį tytelėjimo mene.
 Daikėje ant sepozicio pelties—
 O, pasauli mano, kur ritiesi?
 Tarp kasdienio darbo valandų
 Toki paprastą
 Ir švintinį randu.
 ...

Dreverna

Ar tai sudet man tave į daugin—
 Tėviškie mano,
 Uogele mano, saldžioj...
 Tavo žalięj gliuosnių kasa
 Marių vėjų kas tute šukuoją.
 ...

LAISKAI

Mieli laisviečiai
 Pas mus dabar bausis
 karštieji, saulės atokaitoje
 temperatūra siekia iki 35
 laipsnių Celsijaus, kas nėra
 įprasta mūsų sąlygom. Jei
 nebus lietus, žemės ūkis
 gali vėl nukentėti.
 Mieste vyksta dideli darbai,
 rekonstruojamas senamiestis,
 daromas apvažiavimas,
 kad būtų nutrauktas didelis
 srautas automašiu, terčiančių ora,
 tiesiami nauji šaligatviai ir t. t. Žodžiu,
 miest savos rūšies "revoliucija",
 jei taip galima išsireikšti,
 kuri truks porą trejetą metų.
 Tada senosios Sūdovos sostinės tikrai nepažintis.
 Darbas mokykloje taip pat
 eina prie pabaigos, netrukus
 prasidės valstybiniai egzaminai,
 po kurių išleisim 54-tą
 pradinųjų klasių mokytojų laidą
 ir tada atostogos. Jau
 leisiu Kaune.
 Mokykloje, kaip ir visoje
 švietimo sistemoje, mokytojais
 yra susibūrėję ir taip vadinamas
 dalykines komisijas, kur skaitomi
 pranešimai, vyksta pokalbiai
 metodikų klausimais ir pan.
 Skiriamas dėmesio ir išievojis reikalam.
 Paruošiau du pranešimus,
 būtent, apie New Yorko
 "Aido" chorą ir Chicago lietuvių operą.
 Nuosirdžiausi linkėjimai!
 V. Gulmanas

Kapsukas 82-6-6

Pataisymas

Pereitos "Laisvės" antram puslapyje buvo sumaišyti parašai. Po rašto "Klara Cetkinė" turėjo būti parašas "Laikas ir įvykiai", o po eilėraščių "Gītara" turėjo būti parašas "Eduardas Mieželaitis".
 Red.

TAIKĄ REIKIA GINTI

Istorijoje yra datų, kurias prisimenama tam, kad panašūs įvykiai niekuomet nepasikartotų. Tai pasakytina ir apie antrąjį pasaulinį karą. Jo imperialistinės politikos šaltinis buvo hitlerinės Vokietijos įvykdytas klaidingas Tarybų Sąjungos užpuolimas 1941 m. birželio 22 d.

Tačiau, deja, tokia praeities istorinio patyrimo vertinimo pozicija šiuolaikiniame pasaulyje nėra vienintelė. Ir jei mokslininkai-marxistai, taip pat pažangūs kapitalistinių ir besivystančių šalių istorikai objektyviai ir visapusiškai aiškina karo priežastis ir pobūdį, jo pamokose išvengdami išpėjimą tiems, kurie grąžina naują pasaulinio karo, tai buržuaziniai autoriai elgiasi visiškai priešingai. Jie stengiasi reabilituoti imperializmą, kaip pagrindinį karo šaltinį, suversti, jeigu ne visa, tai bent dalį karo kaltės socializmui, pateisinti šiuolaikinio kapitalizmo karinių sluoksnių agresyvią politiką. Tuo pačiu buržuaziniai autoriai pataikauja grobiškiems monopolijų interesams, padeda joms didinti tarptautinę įtampą, vesti žmoniją prie naujo, dabar jau branduolinio karo bedugnės. Dėl minėtų aplinkybių antrojo pasaulinio karo istorija, jo pamokos yra labai svarbi šiuolaikinės ideologinės kovos problema.

Norint suprasti Didžiojo Tėvynės karo priežastis, reikia atsiminti ne tik agresyvią fašistinės Vokietijos politiką, bet ir visos kapitalistinės sistemos raidą, klasinius tikslus. Visų pirma, jokie tokie gilių antagonistinių nesutarimai, kad antrasis pasaulinis karas prasidėjo ne tarp skirtingų socialinių sistemų valstybių, o kapitalistinės sistemos viduje. Kita vertus, visos kapitalistinės valstybės turėjo bendrą tikslą—likviduoti Tarybų Sąjungą kaip socialistinę šalį. Tokiam vaidmeniui atlikti imperializmas iškėlė fašistinė Vokietija, o režiiseriaus misijos ėmėsi Vakarų valstybės, aktyviai dalyvaudant imperialistinėms, antitarybinėms JAV jėgoms.

Suprasdama tai, Tarybų Sąjunga siūlė Anglijai ir Prancūzijai imtis kolektyvinių veiksmų hitlerinės Vokietijos agresijai atremti. Tačiau Vakarų valstybės nuo tokių veiksmų faktiškai atsakė. Dar daugiau—jos ne tik neikišė, bet dargi skatino grobiškius fašistinės Vokietijos veiksmus, tikėdamosi nukreipti ją prieš Tarybų Sąjungą. Turėdama Anglijos ir Prancūzijos pritarimą, fašistinė Vokietija 1938 m. aneksavo Austriją, okupavo Čekoslovakijos Sudetų kraštą, 1939 m. užgrobė Klaipėdos kraštą. Nors po Lenkijos užpuolimo Anglija ir Prancūzija paskelbė karą Vokietijai, tačiau ryžtingo karo veiksmų nepradėjo. Kaip nustatyta, per laikotarpį nuo 1939 m. rugsėjo iki 1940 m. balandžio tarp fašistinės Vokietijos ir Anglijos bei Prancūzijos atstovų įvyko ne mažiau kaip 160 slapto susitikimų ir derybų, siekiant izoliuoti Tarybų Sąjungą ir bet kuria kaina nukreipti fašistinės agresijos ir Rytus, imperialistinės stovykloje prasidėjusį karą paverti kryžiaus žygiu prieš komunizmą.

Gerai suprasdama, kur kreižiama imperialistinių valstybių politika, Tarybų Sąjungos vyriausybė ėmėsi priemonių šalies saugumui stiprinti. Viena jų—nepuolimo sutarties su Vokietija pasirašymas 1939 m. rugpjūčio mėnesį, atpie kurią iki šiol nepalankiai atsiliepia Vakarų

reakciniai sluoksniai. Jie norėtų pamiršti, kad sutartis, Vokietijai pasiūlius, buvo pasirašyta tada, kai Anglija ir Prancūzija sužlugdė derybas, vykusias Maskvoje. Sutarties dėka pavyko neutralizuoti imperialistų siekimą įtraukti Tarybų Sąjungą į karą dar 1939 m., dezorganizuoti jų antitarybinį frontą, laimėti laiko šalies saugumui ir gynybinei galiai sustiprinti.

1939 metais, Vokietijai užpuolus Lenkiją, Tarybų Sąjunga paima savo globon Vakarų Ukrainą ir Vakarų Baltarusiją, pasirašo savitarinio pagalbos sutartis su Lietuva, Latvija, Estija. Tuo pačiu Tarybų Sąjunga vėl pasireiškė kaip tautų, kurioms gresia hitlerinės Vokietijos okupacija, saugumo ir nepriklausomybės gynėja. Hitlerinei Vokietijai užpuolus Tarybų Sąjungą, prasidėjo nauja pasaulinio karo fazė. Šiuolaikinėje buržuazinėje istoriografijoje daug dėmesio skiriama klausimui, kas gi atliko lemiamą vaidmenį sutrukdinant fašistinių agresorių, arba, kaip dabar rašoma, kas buvo "svarbiausiu pergalės architektu". Šį vaidmenį buržuaziniai autoriai norėtų priskirti JAV. Žinoma, JAV, kaip ir Anglija, Prancūzija bei kitos šalys—antihitlerinės koalicijos dalyvės, daug prisidėjo prie pergalės, kas visuotinai pripažįstama ir vertinama. Tačiau būtų neteisinga jų vaidmenį pervertinti.

Istorijos faktai rodo, kad pagrindinė kovos prieš fašistinių agresorių našta teko Tarybų Sąjungai. Visų pirma, dėka jos tolgriegiškos užsienio politikos, didelių pastangų susidarė ir funkcionavo antihitlerinė koalicija. Antra, Tarybų Sąjunga sudavė agresorui pačius skaudžiausius, lemiamus smūgius.

Reakciniai istorikai ir publicistai dabar sąmoningai iškreipia Tarybinės Armijos išvaduojamąją misiją antrajame pasauliniame kare, tvirtindami, kad tarybiniai kariniai daliniai įžengė į Lenkiją, Čekoslovakiją, Bulgariją, Jugoslaviją, Norvegiją ir kitų šalių teritorijas prieš jų tautų valią.

Tokie tvirtinimai ne tik ižeidžia šių šalių tautas, bet ir grubiai šmeižia Tarybų Sąjungos užsienio politiką, jos Ginkluotąsias pajėgas.

Tarybų Sąjunga, vaduodama iš hitlerinės okupacijos užsienio šalis, nuosekliai vadovavosi veikiančiomis sutartimis ir susitarimais. Lenkijos teritorijon, pavyzdžiui, Tarybinė Armija įžengė pagal sutartį su Krajo Rada Narodova, pasirašytą 1944 m. pavasarį. Analogiška Tarybų Sąjungos sutartis su Čekoslovakija buvo pasirašyta 1943 m. gruodžio mėn., su Norvegija—1944 m. gegužės mėn. Klausimas apie Tarybinės kariuomenės karo veiksmus Jugoslavijoje buvo suderintas su šios šalies Liaudies išsivadavimo armijos vadovybe.

Siūsdama savo Ginkluotąsias pajėgas Europos ir Azijos tautoms vaduoti, Tarybų Sąjunga visiškai nesikišo į jų vidaus reikalus, gerbė šių tautų nacionalines tradicijas ir papročius. Gerai žinoma, kad eilėje šalių, kurių teritorijoje buvo tarybinė kariuomenė (Austrijoje, Danijoje, Norvegijoje, Irane) ir iki šiol išliko buržuazinė santvarka. Akivaizdu, kad tose šalyse nebuvo vidinių aplinkybių, kurios tarpininkautų revoliucinių jėgų pergalę. Tuo tarpu Albanijoje, Vietname tarybinės kariuomenės nebuvimas, o ten esminiai revoliuciniai pasikeitimai įvyko.

Internacionaliniai veiksmai Tarybinė Armija pelnė pasaulinį pripažinimą ir šlovę. Tarybų Sąjungos ginkluotosios pajėgos visiškai arba dalinai išvadavo 12 Europos ir Azijos šalių, kuriuose gyveno apie 200 milijonų žmonių.

Istorinė Tarybų Sąjungos pergalė turėjo didžiulę įtaką pokario laikotarpio revoliuciniam procesui, dar labiau išskėlė Tarybų Sąjungos autoritetą, pagreitino socialistinių revoliucijų pergalę kai kuriose Europos ir Azijos šalyse, sąlygojo socialistinės sistemos susidarymą. Ši pergalė turėjo didelę įtaką ir kapitalistinių kraštų darbo žmonių gyvenimui. Jiems pavyko išsikvoti didesnes teises, suaktyvino veiklą pažangiosios organizacijos, sustiprėjo revoliucinės jėgos.

Tarybų Sąjungos pergalė kare buvo dėsninga. Karas įtikinamai parodė, kad socialistinė santvarka yra tiksliausia visuomenės organizavimo forma, įgalinanti mobilizuoti žmones tiek taikos metais, tiek karo dienomis. Didžiąjame Tėvynės kare į žygi išėjo visa liaudis—miestų ir kaimų žmonės, komunistai ir nepartiniai, visų tautų ir tautybių atstovai. Didelį susitelkimą parodė užnugario darbo žmonės. Tarybiniai žmonės parodė savo idejinių išitikinimų tvirtumą, meilę Tėvynei, ištikimybę komunizmo idėjoms.

Nepaprastą reikšmę pergalė Didžiąjame Tėvynės kare turėjo ir Lietuvai. Respublika buvo išgelbėta nuo visiško pavergimo. Hitlerinių okupantų jų vardas buvo išbrauktas iš žemėlapių, ir ji buvo pavadinta Ostlando provincija, liaudis buvo pamerktam genocidui. Po karo atsikėlusii Lietuva broliškųjų tautų šeimoje, kaip suverenus ir lygiateisius jos narys, sėkmingai žengia į priekį visose gyvenimo srityse, kartu su visa Tarybine liudimi stato komunizmą.

Pakilę į žūtutinę kovą prieš fašizmą, tarybiniai žmonės optimistiškai tikėjo, kad pergalė atvers perspektyvas taikiam, kūrybiniam darbui, bus pašalinta karų grėsmė. Juo labiau, kad karo metai parodė priešingą socialinių sistemų bendradarbiavimo galimumą sprendžiant nepaprastai atsakingas žmonijos problemas. Tęsdama toki kursą, Tarybų Sąjunga nuosekliai ir atkakliai siekia, kad karo išdavas pasitarnautų taikos, demokratijos, tautų saugumo užtikrinimo reikalui. Tačiau jau nuo pirmųjų pokario metų tenka susidurti su tam priešiška imperialistinių valstybių, visų pirma JAV, politika.

Dabar JAV propagandiniai antikomunistiniai centrai labai mėgsta samprotauti apie tariamą "tarybinę karinę grėsmę". Tačiau faktai rodo ką kita—toks pavojus buvo ir yra ne iš Tarybų Sąjungos, o iš JAV bei jos sąjungininkų pusės. Karo prieš Tarybų Sąjungą planą reaktiniai JAV sluoksniai pradėjo brandinti dar tebevykstant antrajam pasauliniam. Jam baigiantis, 1945 m. pavasarį ir vasarą buvo pradėta konfrontacijos su TSRS politika, kurios svarbiausiu argumentu panaudojama atominė bomba, 1945 m. balandžio mėn. JAV prezidentas Trumanas, susipažinęs su atominės bombos gamybos programa, pareiškė savo patarėjams: "Aš turiu kuo suduoti smūgi rusams". Šios politikos išdava—atominės bombos panaudojimo prieš TSRS planai, iki ši neturi priemo-

nių atsakomajam veiksmui, apsiginklavimo eskalavimas, karinių blokų formavimas, šalčio karo politika.

Žinoma, Tarybų Sąjunga, siekdama taikos išsaugojimo, turėjo užtikrinti savo saugumą. Taikos išsaugojimo tikimybė didino pasaulinės socializmo sistemos susikūrimas, politinių jėgų santykio pasaulyje pasikeitimas taikos, demokratijos ir socializmo naudai, išaugęs taikos šalininkų judėjimas visose pasaulio šalyse. Remiantis tuo, 1956 m. įvykęs TSKP XX suvažiavimas padarė išvadą, kad šiuolaikinėje epochoje nėra fatališko pasaulinio karo neišvengiamumo. Tačiau, kol egzistuoja imperializmas, jo agresyvioji monopolistinės jėgos, toks pavojus išlieka, taikos jėgos turi būti budrios ir aktyvios.

Dabar, kai reakcinės imperializmo jėgos plečia karinės konfrontacijos politiką, skatina ginklavimosi varžybas, nori įteisinti "ribotą branduolinį karą", cheminį ginklą ir yra rimtai sukomplikuojantios tarptautinę padėtį, taikos išsaugojimas tapo ypatingai atsakingu uždaviniu, kuriam spręsti yra nukreipta Tarybų Sąjungos užsienio politika.

Taiki Tarybų šalies užsienio politika yra išdėstyta Komunistų partijos paskelbtose tolesnės kovos už taiką ir tarptautinį bendradarbiavimą, už tautų laisvę ir nepriklausomybę programose ir j nuosekliai igyvendinama. Ši programa apima kompleksą priemonių pirmajam, pribrendusioms visuotinės taikos stiprinimo, tarptautinės įtamos mažinimo problemoms spręsti, įtvirtinant taikaus sambūvio principus santykiuose tarp skirtingų socialinių sistemų.

Vienas iš tokių aktualiausių klausimų, kuriam nepaprastai daug dėmesio skiria Tarybine vyriausybė ir Komunistų partija,—ginklavimosi varžybų apribojimas, turintis tikslą palapsniui pereiti prie sukaupit milžiniškų ginklų atsargų mažinimo, prieš nusiginklavimo. Be šito negalima pasiekti, kad ne grėstų naikinanti katastrofa, kuri dabar palieštų ne tik atskiras valstybes arba regionus, bet visus žemynus, visą žmoniją.

Paskelbęs eilę konkrečių pasiūlymų tautų saugumui stiprinti, ginklavimosi varžyboms apriboti, TSKP XXVI suvažiavimas pažymėjo, kad visus pasiūlymus "sieja vienas bendras tikslas, vienas bendras mūsų siekimas—padaryti visa, kas galima, kad tautos būtų išgelbėtos nuo branduolinio karo grėsmės, išsaugota taika žemėje".

Savo taikią politiką Tarybų Sąjunga ne tik deklaruoja, bet grindžia konkrečiais darbais, taikiomis iniciatyvomis. Neseniai ji vienašališkai nutraukė tolesnį vidutinio veikimo nuotolio raketų dislokavimą TSRS europinėje dalyje, atitinkamai sumažindama ir jų skaičių. Tarybų Sąjunga taip pat skatina derybas, kad būtų galima parengti sutarimą su JAV dėl strateginės ginkluotės apribojimo ir sumažinimo. Deja, į daugkartinius tarybinius pasiūlymus JAV vis dar reaguoja pasyvu arba vilkinimu, o kartais ir priešiškais veiksmais.

Tarybinė liaudis, patyrusi didelias kančias ir praradimus, įnešusi lemiamą vaidmenį į fašistinio agresoriaus sutriuškinimą, yra ištikinusi, kad naujam pasauliniam karui galima užkirsti kelią. Tačiau "taika,—L. Brežnevo žodžiais sakant,—ne dangaus dovana, norint ją išsaugoti ir sustiprinti reikia be atvangos ir sunkiai kovoti". Tam reikalingi visų taikingųjų jė-

NAUJOS KNYGOS

ISLEIDO "MOKSLAS"

J. Lukoševičius. Atsiminimai ir laišakai. (251 psl.)
J. Lukoševičius (1863-1928)—žymus XX a. pradžios Lietuvos geologas ir mineralogas, revoliucionierius ir visuomenės veikėjas. Leidinyje publikuojami atsiminimai bei epistolinis palikimas atskleidžia jo ryšius su žymiais revoliucionieriais, mokslininkais, kultūros veikėjais.

D. Čičalienė

ISLEIDO "MINTIS"

"Aktualios šeimos ir auklėjimo problemos" (230 psl.). Straipsnių rinkinyje spausdinami Tarybų Lietuvos ir įvairių Tarybų Sąjungos mokslinių centrų mokslo darbuotojų straipsniai, kuriuose tiriamos šeimos ir jos auklėjimo vaidmens problemos.

L. Dockienė

KRISLAI

Taša iš 1-^{mo} pusl.

ateityje. Jis būtinai reikalingas padarymui galo branduolinio ginklavimosi varžyboms ir pašalinimui branduolinės katastrofos pavojaus žmoniui. Susitikimo ir tarimosi vilkinimas bei atidėliojimas veda liaudį iš kantrybės. Tai jaučiama visame civilizuo- tame pasaulyje.

"Gimtajame Krašte" gegužės 27 d. sakoma: "Taika—ne dangaus dovana". Girdi: Jau 37 metai, kai planetoje nėra didelio karo. Bet tai ne iš dangaus nukritusi dovana. Tai iškovota atkaklia taikingųjų jėgų kova, kurios avangarde. Tarybų šalis. Mūsų kovos dėl kelio užkirtimo karui pagrindas—Tarybų Sąjungos ir kitų pasaulinio socializmo jėgų galia. Kad būtų apginta taika, aktyviai veikia valstybės ir tautos, visuomeninės jėgos, atmetančios imperialistinė karinių avantiūrų politiką. Kaip tik todėl, kad kova už taiką tapo brangiausia, svarbiausia visų šalių šimtų milijonų žmonių dalykas, imperializmui nepavyksta diskredituoti įtempto mažinimo idėjos."

Neįvyko, nes pasaulio liaudies taikos jėgos neleido įvykti. Tikėkime, kad panašiai joms pavyks laimėti kovą prieš branduolinę katastrofą...

Aš manau, kad mūsų didmiestyje New Yorke nudienė padėtį gana tiksliai apibūdina šie pora faktų: Jume visi kalėjimai dvigubai pripildyti nuteistais kriminalistais ir padvigubės vaikų dingimas. Kas nors, matyt, vaikučius vagia ir parduoda.

Kuris gi kitas didmiestis gali susilyginti ir "didžiulis?"

gu, visų vyriausybių, politinių partijų ir veikėjų, kuriems brangi tautų ateitis, žmonijos ateitis, aktyvus veiksmas. Tarybų Sąjungos Komunistų partija, Tarybinė vyriausybė daro viską, kad Tarybų Sąjungos politika efektyviai tarnautų taikai, šviestų mases, demaskuotų ginklavimosi varžybų ir agresijos apologetų užmačias, stiprintų tautų saugumą, plėstų ir gilintų jų bendradarbiavimo taikos žemėje vardan.

P. Setkauskas
Vilniaus Valstybinio
V. Kapsuko
universiteto docentas

Zaidimus iš piemenėlių gyvenimo žaidžia Kauno Spalio 50-mečio dirbtinio pluošto gamyklos kultūros ir sporto rūmų vaikų folklorinio ansamblio dalyviai.

Su daina per Vilniaus senamiestį žengia Mokslių Akademijos etnografinis ansamblis.

Festivalio svečiai iš Latvijos TSR-etnografinio muziejaus folklorinis ansamblis "Skaudniekis".

Priešpaskutinį gegužės sekmadienį dainų ir šokių melodijomis skambėjo Vilniaus senamiestis. Čia įvyko liaudies muzikos festivalis "Skamba skamba kankliai". Žirgų traukiama brīķis su kviesliais dardėjo po miestą, kviesdama visus šventėn. Polkas ir valsus griežė M. Kutuzovo aikštėje Gražtų gamyklos, Troleibusų parko valdybos kaimo kapelos. Prie K. Donelaičio paminklo iš piemenėlių gyvenimo žaidimus žaidė mažieji Kauno Spalio 50-mečio dirbtinio pluošto gamyklos darbuotojų vaikų folklorinio ansamblio dalyviai. Svečiai—Latvijos TSR etnografinio muziejaus folklorinis ansamblis "Skaudniekis" ir Leningrado N. Rimskio-Korsakovo konservatorijos folklorinis ansamblis į festivalio vainiką įpynę savo dainų ir šokių pynę.

VIOLETA PALCINSKAITE

*
Mums liko cėlėračiai — meilynas ašamas,
Voratinlio ir gelečės atsparumas,
Besvyrio svaryklių sūbuuojančias lekštes...
Ir tie, kurie mūsų buvimą pamėgdžius,
Ir tie, kurie viską iš naujo pradės —
Tie itgi kaip mes neišdaos paslapties.
Pavasario pranašas pributus klūpo,
Magnetinį žiedų prispaudes prie lūpų.

IŠ KELIONIŲ PO LIETUVĄ

PRANAS KARLONAS

Pabaiga

8. Lazdijų miesto centrinė aikštė pavadinta S. Nėries vardu, kur pastatytas ir Onos Zemaitytės-Sukacienės paminklas. Ji irgi buvo pedagogė. Išžiūrė jį B. Pundziaus sukurtą jos skulptūrinį portretą... Kažkas tragiško, rūstaus. S. Nėris jau buvo padainavusi:

"Lietuva—skambės tautu brolįjį TSRS skambiaušoju stygą".

Ir didysis Tėvynės karas prieš porą metų nutiles. Tai iš kur tas rūstis jos veide? O gal tai susimąstymas, pasiryžimas, apsisprendimas geriau sutikti mirtį, negu atsakyti savo ištikinimui, darbo mokykloje ir žmonėse? Pokarinėje Lietuvoje siautė klasių kova ir niekas nuo jos kulku nebuvo apdraustas.

Dažnai Lietuvoje pasitaiko dienų, kai giedra, aukštai permatomą dangaus žydrumą netikėtai aptraukia debesys ir šviesa pritemsta. Kažkas panašaus atsitiko ir su manimi. Pastovėjus čia, krūtinę nudiegė ir atrodo, kad kūnas pasunkėjo. Ona Sukacienė palaidota Pavasniuku, kur ji mokytojavo, kaimo kapinėse. Tačiau ir prie jos paminklo Lazdijose jaučiausi lyg prie kapo, o tiksliau—lyg prie daugelio daugelio kapų. Ir kaip kitaip, jeigu žinai, kad tik Lazdijų rajone buržuaziniai nacionalistai išžudė daugiau kaip tūkstantį žmonių. Tai ar praeis jų nepastebėjęs? Tai ar išsaugos širdyje šventę ir ramybę? Ir kai iš užjūrio dipukniū lietuvių girdi, kad va jau greit 38 metai, kaip Lietuva praėjusi kara ir kuria "komunistinį rojų" tai, žinoma, tam patikėjęs tiesos nesužiūsi. Lietuva ir po karo dar nešiojo šautuvą, vaizdingiau kalbant—viena ranka plūga, o kita—ginklą laikė. Ryskus to pavazydys ir Pavasniukų pradinės mokyklos mokytojos Onos Sukacienės gyvenimas.

Turime daug žmonių, palkusių gilius pėdas savo gimtojoje žemėje. Kas gyvena me po jų—stebimės, džiaugiamės, prisimename, o pasitaikius susimąstyti, giliai suvokiame, kad neišskiriamai, kad visi esame kartu. Visi. Mes lyg jų atžalos. Ir jei 1946 metais, kai banditų kulka nutraukė Onos Sukacienės gyvenimą, Lietuvoje turėjo 5756 komunistus ir 2304 kandidatus į komunistų partijos narius. Tai, pavyzdžiui, Lietuvos komunistų partijos 18-ojo suvažiavimo išvakarė (1981 m.) respublikos partinė organizacija turėjo 171 tūkstantį komunistų. Ir kai tenka ką iš jų klausyti, kieno paskatinti atėjo į komunistų partiją, tai išgirsti kažką panašaus, ka savo priešmirtiniame laiške parašė Ona Sukacienė: "Tik vieno prašysiu jus: jei išgirste mane nužudyta—žinokite, kad aš mylėjau tik savo tėvynę, tik jį vienintelė buvo mano gyvenimo ir meilės verta. Mylėjau jos laukus smėlytus, jos ežerus, upes, jos šlamančius miškus, jos darbo žmones, nors jie ir tamsūs kartais yra. Aš tik ją vieną mylėjau, ir kiekvienas mano širdies sutvakėjimas bus skirtas tik jai. Tik dabar supratau, kad tik šioje formoje aš galui mylėti savo brangiąją Tėvynę, jai dirbti ir, jei yra reikalinga—dėl jos mirti".

Laikas parašytas partijos Lazdijų apskrities komiteto sekretoriui. Gi po dienos, vasario mėn. iš 2 į 3 d. 1 val. banditai nužudė ir ją, ir jos vyrą Antaną Sukacką.

Poetė Valerija Vaisiūnienė patriotei paskyrė keletą kūrinų. Poemoje "Ona Sukacienė" skaitome: "Lengvai palinko rausvos chrizantemos Ant jos akių, ant veido jos švelniai, Su sielvartu į juodus žvelgia rėmus Nuliūdę mokiniai. Ne, ne. Jie verkt dabar tikrai negali. Jinai pati juos mokė būt narsiais, O tiems, kas žudo tautą, žudo šalį Atkeršyti lig vieno jie išeis".

Nuo Onos Sukacienės paminklo toli matosi, kai žvelgi atgal, bet dar toliau, kai žvelgi į priekį... Ir dar labiau norisi prisiglausti prie žemės, ir padėkoti jai už jos išaugintų žmonių narsą ir gerumą.

9. Pokario metais B. Raila gyveno Eifelio bokšto mieste—Paryžiuje—ir išgirdęs, kad Lietuvoje siaučia banditizmas, vieną savo straipsnių pavadino "Perdaug prilijo žiedų į sielą". Gi Ona Sukacienė, lyg nujausdama, kad beliko gyventi labai nedaug, irgi rašė:

"Paėmusi plunksną į rankas, atsidustu. Siandien aš laisva: nereikia vykti į susirinkimus, maža yra interesus, tik kitame kambaryje mano mažamečiai vaikai triukšmauja.

Ašaros suvilgė skruostus. Man gaila mano mažų kvailių..."

Gi—pakartokime dar—B. Railai žinia apie žudynes Lietuvoje lijo į sielą žiedų lietuvi. I Onos Sukacienės, į jos vyro Antano, į daugelio Lietuvos žmonių širdis lijo kulku lietus. Ir ne tik Sukackų vaikiai—Vidmantas ir Minvydas—liko našliais. Dabar jie jau patys tėvai ir, žinoma, visi su savo šeimos pastovinėje prie tėvų kapu, visi prisiekę išsaugoti šventą jų atminimą ir amžina neapykantą žudikams. Gi išgirdus, kad kai kurie 1944 metų Lietuvos pabėgėliai tokias skerdynes vadina divyriškos lietuvių kovos pasireiškimu, tai atsitrauki nuo jų žodžių, nuo tokios publikos ir dar geriau svoki, kad Onos Sukacienės ir daugelio žmonių kraujas, jų vaikų ašaros ir našlaitystė, jiems niekuomet neprakalbins širdies. Siejį patriotai Tarybų Lietuvos žmonių kraujui nesibodi, džiaugėsi ir, matyt, džiaugtus, kaip kad B. Raila, rodydamas į savo gėlėmis prilijusią sielą.

Tai tegu dar ir dar šie ponai pakalba apie meilę savo tautai.

LIETUVA

Kur Nemunas plaukia plačiąja vaga
[Baltijos jūros plytėbe,
Ten buvo nuo amžių gyva Lietuva,—
Jos laisvę mūs bočiai apgynė.

Ten rūtų darželių
skambėjo daina,
Lakštingalos suokė sodely,
Ten saujoje žemės
gyva Lietuva—
Jos vardą ten
šlama berželiai,

Ten Lietuvą myli
kiekvieno širdis—
Jos vardą su pagarba tarią,—
Ant Nemuno skuba pavargus vilnis
Ir glosto lietuvišką žemę.
Kęstutis Balčiūnas

Tarybų Lietuvos naujienos

[PRANEŠA MIESTŲ IR RAJONŲ LAIKRAŠČIAI]

DAUG PERMAINŲ

Rinkimams į Mažeikių miesto Tarybą, kurie vyksta kas pustrėčių metų, šį kartą buvo sudarytos penkios papildomos rinkiminės apygardos, informuoja "Pergalės vėliava". Vienas iš rinkėjų klubų įsikūrė erdviuose ryšiniuku rūmuose, kurių dar nebuvo per praėjusius vietinių Tarybų rinkimus. Mieste taip pat pastatyta penktoji vidurinė mokykla, keturi vaikų lopšeliai-darželiai po 280 vietų, stambus prekybos centras, administraciniai rūmai, televizijos retransliatoriumas.

Vien Naftininkų mikrorajone įkurtuvas atšventė apie 4,5 tūkstančio žmonių. Iš viso dabar naujojoje Mažeikių dalyje yra apie 20 tūkstančių gyventojų.

KEICIA PROFESIJĄ

Erdviame gamybiniame korpusė vis patogiau įsikuria kėdainiečiai elektros aparatūros gamintojai. Ju įmonė, besiruošianti savo veiklos ketvirčio amžiaus jubiliejui, buvo pirmoji kregždė didiosios industrijos, kuri per pastaruosius dešimtmečius visiškai pakeitė kėdainius. Mieste viečia Chemijos gamykla, kasmet duodanti žemės ūkiui šimtus tūkstančių tonų mineralinių trąšų, modernus cukraus fabrikas, biochemijos ir kitos įmonės. Netgi vietinės pramonės sistemos metalo konstrukcijų gamykloje "Progresas", dar "Tarybinis kelias", darbuojai apie pusę tūkstančio žmonių.

Elektros aparatūros gamykla toliau plečiama, specializuojama. Kuriami gamybiniai pajėgumai, kad būtų galima per metus patiekti milijoną elektros variklių aukščiausios klasės magnetofonus.

PREKIAUBININKAI POILSAUJOJAMS

Palangoje, kurią kas vasarą aplanko keli šimtai tūkstančių poilsiautojų, rašo "Tarybinė Klaipėda", įgyvendinamas valstybinės prekybos kompleksinio racionalizavimo iki 1985 metų planas. Panaukdus iš vietinių Tarybų lėšų daugiau kaip du milijonus rublių, bus pastatytos dvi naujos maisto parduotuvės ir viena universalinė—pastorinių dviejų tūkstančių kvadratinio metrų prekybinio ploto. Išskirda keturi mažmeninės prekybos paviljonai.

ENERGETIKŲ BUICIAI

Daugiau kaip už 20 milijonų rublių prekių per metus realizuoja Lietuvos V. Lenino valstybinės rajoninės elektrinės darbininkų apūrinimo skyriaus prekybinės įstaigos, praneša Trakų "Spartuolis". Jų tinklas Elektrėnuose gana platus: 7 maisto, 4 pramoninių prekių, 3 kulinarijos-konditerijos parduotuvės, 11 valgyklų, 7 bufetai, restoranai, dvi daržovių saugyklos. Didelę jų dalį buvo įrengta praėjusiais metais, pirmiausia—Kaišiadorių hidroakumuliacinės elektrinės statytojams.

Energetikus aptarnaujančios kolektyvai nuolat viršija prekių apyvartos planus, papildomas užduotis ir socialistinius išpareigojimus. Sąjunginiame lenktyniavime jie pernai savo šakoje užėmė prizinę vietą.

JAU SEPTYNIOLIKTASIS Tarpkolūkinės statybos organizacijos meistras pastatė Zemaits kolūkyje vaikų lopšėlių-darželių, gražiai sutvarkė vietovę. Mažųjų antruosius namus jau lanko 45 kolūkiečių vaikai.

Sis vaikų lopšelis-darželis, primena "Banga",—jau septynioliktasis Klaipėdos rajone.

STUDENTAS IŠRADEJAS

Dviejų išradimų autoriumi tapo Kapsuko rajono Igliaukos vidurinės mokyklos auklėtinis R. Naujokas, studijuodamas Kauno Antano Sniečkaus politechnikos institute. Kartu su mokslo draugu E. Davidoniu jo atlikti tyrimai pernai buvo pažymėti sąjunginiu medaliu už geriausių studentiškus mokslinius darbus.

R. Naujokas pelnė ir šių metų Visasąjunginės išradėjų ir racionalizatorių draugijos respublikinės tarybos premiją. Ji paskirta už įdomų kompleksinį darbą, kurį R. Naujokas padarė kartu su Medicinos instituto studentėmis M. Matiuokaite ir V. Savonekaite, bei už medicininiams tyrimams sukurtą naują vibroaparata. Duomenys apie šį darbą pateikti ir sąjunginiam konkurso turui, informuoja "Kauno Tiesa".

KAS TREČIA PLYTA

Kas trečia molio plyta Lietuvoje, beveik pusę apdailos plytų išleidžia Daugėlių stovybinis medžiagų gamybinis susivienijimas. Per mėnesį jis patiekia daugiau kaip 10 milijonų salyginių paprastųjų ir apie 3 milijonus apdailos plytų, per 3,5 milijono salyginių šiferio lakštų, daug drenažo vamzdžių, kitos produkcijos.

Tokio masto gamybai su-naudojama daug žaliavos. Daugėliuose jos atsargos jau išseko. Tačiau gamybos ritmas nesutruks, nes intensyviai ruošiamas eksploatuoti kitas molyneas—Tonribo. Cia tobulinamas būsimojos žaliavos apdorojimas, pažymi Siauliu rajono "Leninietis", kad iš naujų molii būtu gaunamos dar geresnės statybinės medžiagos.

DU TŪKSTANTAI ABONENTŲ

Tiek jų netrukus bus Panevėžio rajono Krekenavos miestelyje. Pradėta eksploatuoti miesto tipo automatine telefono stotis. Iki šiol abonentų buvo tik pora šimtų, primena "Tėvynė".

Krekenavos gyventojų skaičius gerokai padidėjo, netoli jos pastatius vieną didžiausių respublikoje tarpkinių gyvulininkystės įmonių.

GATVIŲ DZENTELMENAI

Daug mašinų, motociklų, dviračių rieda Panevėžio gatvėmis, kas trečia šeima čia turi nuosavą automobilį, bet eismo nelaimės palyginti nėra dažnos. Miestas, praneša "Panevėžio Tiesa", buvo pripažintas geriausių tarp sautojų, turinčių po 100-110 tūkstančių gyventojų, apdovanotas sąjunginės saugaus eismo apžiūros pirmojo laipsnio diplomu.

Parinko A. Petrauskas

Tel Aviv. —Pereitą sekmdienį keli šimtai Izraelio gyventojų demonstravo prieš Izraelio invaziją į Libaną ir civilinių gyventojų žudymą. Jie buvo susirinkę prie Begino istaigos ir reikalavo atitraukti karines pajėgas iš Libano. Izraelio invaziją pasmerkė ir World Jewish Congress garbės pirmininkas Nahum Goldman. Paryžiuje išeinančiame "La Monde" dienraštyje jis ta invazija pavadino Begino politika, vedančia prie Izraelio ir arabų santykių nutraukimo.

"LAISVĖ" IŠ KAPSUKO

IŠ MŪSŲ PADANGĖS

Daug įvairių renginių vyksta mūsų mieste, kas rodo išaugusius kapsukių poreikius viskam, kas yra gera, gražu. Toks jau suduviški charakteris, kad įvairias naujienas jie priima pradžioje gana atsargiai, rezervuoti, nepuola, kaip peteliškė į žvakės liepsną. Na, kai pamato, kad dalykas vertas dėmesio, tada atsiveria širdis, visas nuosirdumas.

Siemet visi svarbesniai renginiai yra skiriami TSRS 60-čiui atžymėti, kas taip pat daug pasako, ipareigoja gerai pasirodyti, o ne bet kaip.

Su dviem svarbesniais įvykiais noriu supažindinti mūsų laikraščio gerbiamus skaitytojus, būtent, su Kapsuko miesto dainų švente ir nauja muzikine sveteine.

DAINŲ IR ŠOKIŲ ŠVENTĖ

S. m. gegužės mėn. 22 d. Kapsuko "Sūdūvos" stadione įvyko dainų ir šokių šventė, skirta TSRS 60-čiui atžymėti. Ši šventė miesto istorijoje ne eilinė. Iki šiol panašūs renginiai vykdavo sykiu su rajonu, o ši šventė—pirmoji miesto dainų šventė ir kaip tokia jeis į Kapsuko miesto istoriją.

Šioje šventėje dalyvavo apie 2,000 saviveiklininkų-dainininkų, šokėjų, muzikantų—iš imonių, organizacijų, mokyklų ir vaikų darželių. Darželinukai dainų šventėje dalyvavo pirmą kartą. Visi vaikų darželiai šiam renginiui ruošėsi labai rimtai. Ir tikrai buvo malonu žiūrėti, kaip tie patys mažiausiai dalyviai sykiu su savo auklėmis šoko jiems specialiai parašytus šokius.

Šventėje dalyvavo jau patyrę chorai, turį senas dainavimo tradicijas. Tai pasakytina apie Maisto pramonės automatų gamyklos, pedagoginės mokyklos, Cukraus fabriko kitus kolektyvus. Aktyviai įsijungė neseniai įsikūrus miesto kamerinis choras, darbo veteranų, vaikų muzikos mokyklos ir berniukų "Vyturelio" chorai.

Tikrai išpušdingai nuskambėjo J. Gudavičiaus "Kur giria žaliuoja", M. Ljudigo "Miškas", kuriuos atliko mišrus choras. Jungtinis vyrų choras nuotaikingai sudainavo J. Zilevičiaus "Vaikščiojau", J. Bendoriaus "Uždekt, močiute, ugnelę", K. Knoro "Mano tėviškė".

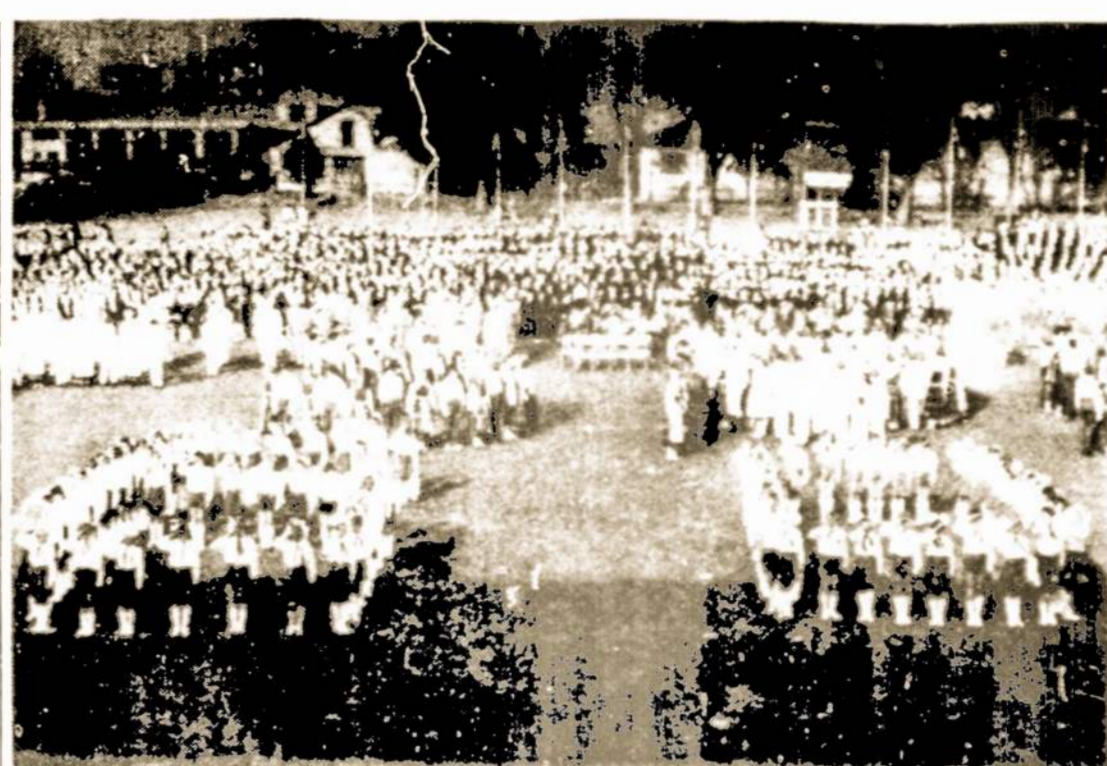
Dainas įvairinavo lietuvių ir kitų tautų liaudies ir originalūs šokiai, kuriuos jauniejai atlikėjai sušoko tikrai gražiai, temperamentingai.

O kas nepažįsta mūsų jungtinės kaimo kapelos, kuriai vadovauja LTSR meno saviveiklos žymūnas, didelis dū darbo entuziastas P. Gruodis? Taip suskėlė, liaudžiškai kalbant, kad pačios kojos nejuomiu emė kilnotis.

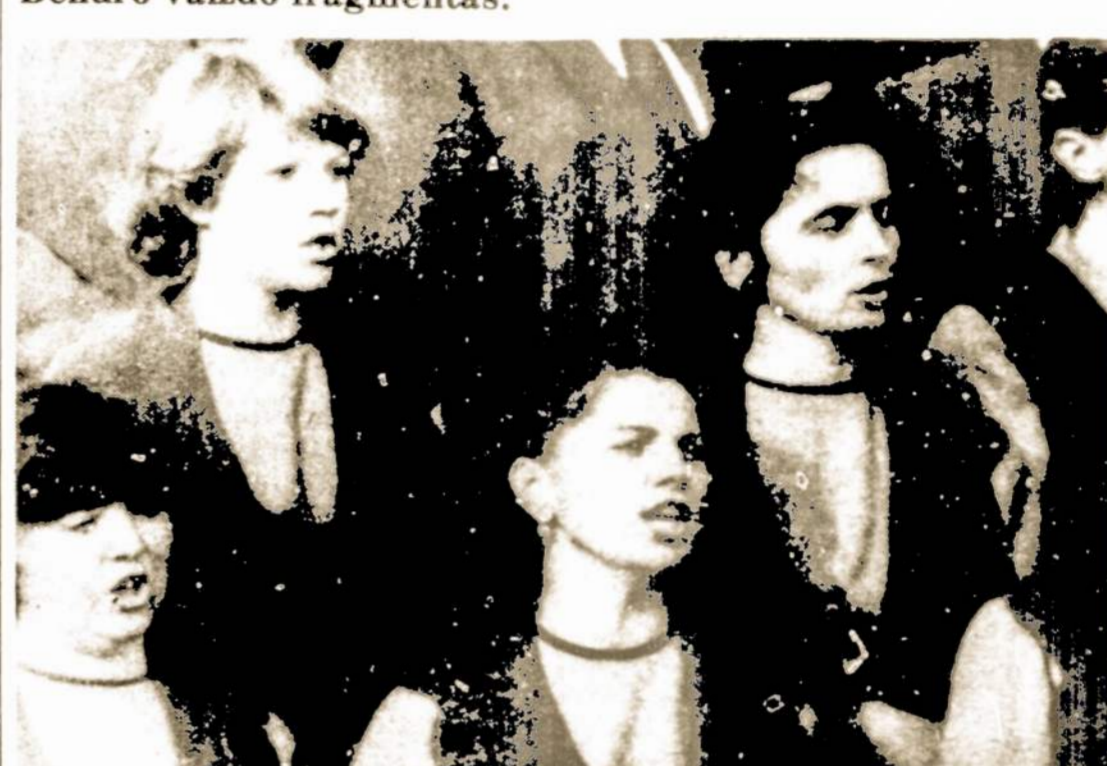
Visos šventės kulminacija buvo jungtinio choro pasirodymas. Nuvilinjo per visą Lietuvą mūsų dainų daina J. Naujaliao "Lietuva brangi" (dirig. I. Kieļiūtė), pakiliai praskambėjo M. Noviko "Kapsuko žemė" (dir. J.

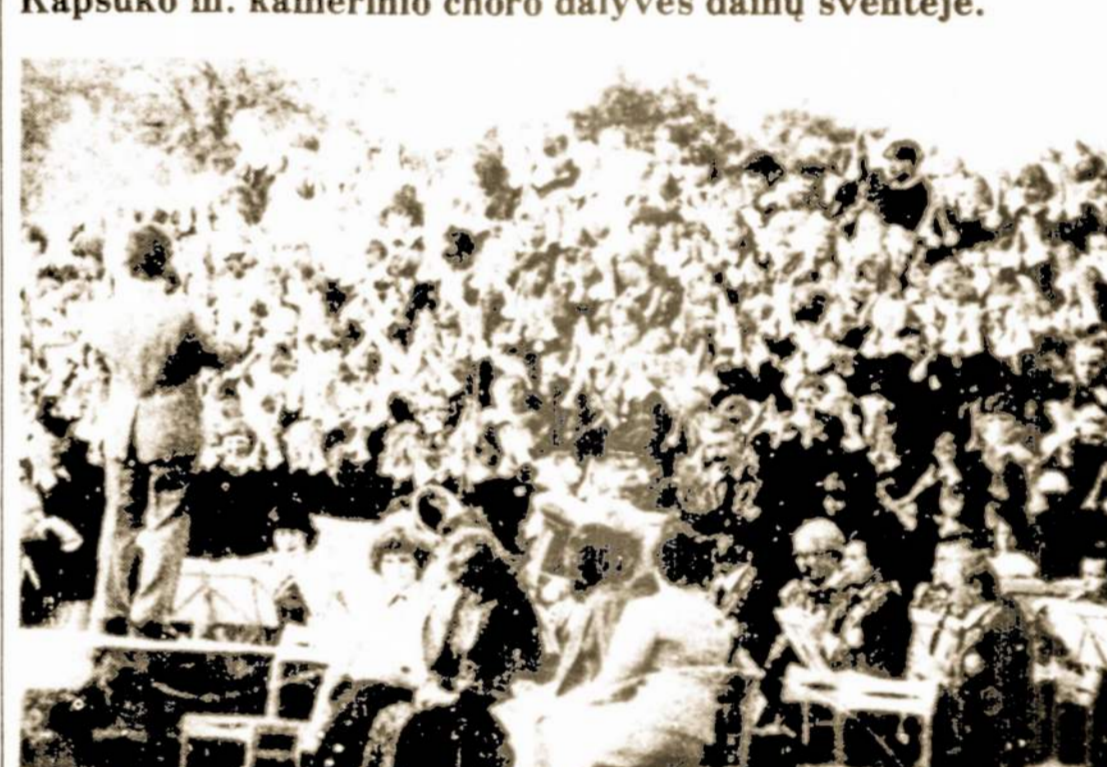
Žygiuoja suomių Kokkolos miesto pūčiamašis orkestras, taip pat dalyvavęs dainų šventėje. V. Gulmano nuotr.

Bendro vaizdo fragmentas.

Kapsuko m. kamerinio choro dalyvės dainų šventėje.

Pionierių choras atlieka P. Racevičiaus dainą "Dek, ugnie". Diriguoja ITDR švietimo žymūnas Vidmantas Bandzaitis.

Jonikas) ir B. Dvariono "Ant Nemuno kranto" (dir. LTSR kultūros žymūnas Pr. Povilonis).

Visa šventė baigėsi nuotaikinga LTSR kultūros žymūno Alg. Ramanausko masine kompozicija "Suktinis". Tokuose masiniuose renginiuose, kaip dainų šventės, visada žavi ne tik dalyvių gausumas, bet ir saviveiklininkų kostiumai, gražiai papuoštos kolonos, žygiavusios į stadioną per visą miestą.

NAUJAS MUZIKOS ŽIDINYS

Kapsukas (buv. Marijampolė) turi senas muzikines tradicijas. Čia savo metu veikė "Sviesos", "Ziburio", "Gabijos" muzikos organizacijos, su kurių chorais nesųkį pasirodydavo chorvedžiai A. Jasenaukas, ypač A. Išmanta ir J. Bendorius (vildini LTSR nusip. meno veikėjas, profesorius). Pačiame mieste taip pat būta nemažai pajėgių muzikos mėgėjų.

Puoselėjant senas tradicijas ir kuriant naujas, mūsų turininko vakaro dalyviai, kreipiami ir į rimtosios muzikos propagandą, siekiant, kad muzikos lobiai būtų prieinami visiems.

S. m. birželio 5 d. "Draugystės" restorano patalpose gimė ir ketvirtas muzikos židiny, pirmas respublikoje, muzikos svetainė (interioro autorė arch. I. Milierienė), kurioje numatomis susitikimai su žymiaisiais Lietuvos ir kitų respublikų muzikos atstovais, pokalbiai muzikos, meno klausimais.

Atidaryme dalyvavo LTSR Valst. filharmonijos meno vadovas, LTSR nusip. meno veikėjas komp. R. Zigitis, populiarius ir plačiai žinomi dainininkai TSRS liaudies artistas E. Kaniava, LTSR liaudies artistė Gr. Apanavičiūtė, LTSR nusip. meno veikėjas pianistas Ch. Potasinskas, Vilniaus konservatorijos docentas smuikininkas P. Juodisius, muzikologė R. Zelytė. Charakteringas ir simboliška, kad 90 nuosimčių visų atlikėjų buvo suduviškiai, kilę iš mūsų krašto.

Kalbėje Kapsuko miesto LDT vykdomojo komiteto pirmininkas K. Subačius, komp. R. Zigitis, šio tikrai turininko vakaro dalyviai, pabrėžė naujo kultūros židinio reikšmę, skiepijant meilę tikrai muzikai, menai plačiose masėse.

Idomūs buvo betarpiški pokalbiai su svečiais, koncerto dalyviais, kurie į pateiktus klausimus atsakė nuosirdžiai, išsamiai.

Remkite

Laikraštį

"Laisvė"

K

ATSIŠVĖSU MONT

Kai siunte, tai Pe bus jau at miestu ir niam apsi ta pas sav

Neleng keisti gyv riuje išgyv Sunku pa draugus, jai nieku nes ji yr švelnaus moka sugz žmonėmis, gražiū žod lengva ja meistrė, t tiek rašyt per mažai mus bepan vo raštiną korespond

Nors ne gyvenimo vien, kad seniai sugy ypač draug sutvarkyt parduoti na yra viena t tu, kuriai s atsiduri se ja slaugys d

Prieš jai

PC

Dailinink

p

Sakoma, žmogus mat biau dailinink biau parodė rnos kulturo

buvo ekspon kuo D. Tara benkienes, Uoginto, V Liugaivos, S. Povilaiciu

kie portretai bėdini pav ta gimnazij Kontrimas

ti jau kaip Idomus B. d tai piešti tu Karanausko S. Karanaus kurėnebylis

piešti port suaugęs. 19 Kultūros mi nojo ji pinn skulptūras i keliai papul la—neseniai dailės insti žengti pirm dailėje.

Abieju da niškio portr išreikšta ma ma. S. Kara vyravaia sud M. Liugai veržluma, ek abu dailinink

tretus grafis mi linija, pe ras detales.

KANADOS ŽINIOS

Montreal, Quebec

ATSISVEIKINO SU MONTREALIU

Kai šios žodžius skaitysite, tai Petrutė Bendžaitienė bus jau atsisveikinusi su šiuo miestu ir išvykusi nuolatiniam apsigyvenimui į Torontą pas savo dukras.

Nelengva senatvėje pakeisti gyvenamą vietą, kurioje išgyvenate virš 50 metų. Sunku palikti sugyventus draugus, pažįstamus, kurių jai niekuomet netrukdavo, nes ji yra labai lankstus, švelnus ir minkšto būdo: moka sugyventi su visokiais žmonėmis, ji niekam neskūpi gražių žodžių, pagyrimų. Nelengva ją užpykinti. Žodžio meistrė, tiek gyvoj kalboj, tiek rašytoj. Tik gaila, kad per mažai tuos savo gabumus bėpanaudavo. Tiesa, buvo raštinga Moterų klubo korespondentė.

Nors nelengvas buvo šis gyvenimo pakeitimas, nevien, kad turėjo skirtis su seniais sugyventais draugais, ypač draugėmis, bet reikėjo sutvarkyti savo gėdą, parduoti namą. Bet ji vistiek yra viena tų laimingųjų motinų, kuriai senatvėje nereikės atsidurti senelių namuose, o ją slaugys dukros.

Prieš jai išvykstant į To-

rontą, Moterų klubas, kuriame ėjo ji korespondentės pareigas, suruošė išleistuves. Visa eilė draugų, draugių pasakė gražias kalbas, palinkėjo sėkmės naujame gyvenime ir buvo įteikta atminimui dovanėlė.

Prieš išvykstant, jai buvo kita maloni staigmena, dalyvaujant iškilmingose mokslo užbaigimo ceremonijose, kur jos anūkėlė-Zuzanė baigė koledžiu aukštais pažymėjimas.

Pagerbtas gimtadienio proga

Labai šauni pramoga buvo suruošta rosmontiečiui Jonui Baršauskui, jo 75-ojo gimtadienio proga. Susirinko šeima ir gražus būrys jo artimų draugų bei draugių pasveikinti ir palinkėti dar daug gimtadienių. Minėjimą suruošė jubilijanto dukte, kuri svečius puikiai pavaišino, o svečiai, atsiligindami jubilijantui įteikė dovanėlių.

Mirė tautietis

Birželio 2 d. mirė Juozas Lukošauskas, sulaukęs 77 metų amžiaus. Paliko žmoną ir dukrą. Velionio palaikai sudeginti.

Gili užuojauta likusiai šeimai.

PORTRETO PARODA

Dailininko M. Liugailos pieštas B. Jauniškio portretas

Sakoma, jog kiekvienas žmogus mato kitaip, juo labiau dailininkai. Tai įtikinama parodė Vilniaus Pramonės kultūros namuose suruošta portreto paroda. Joje buvo eksponuojama dailininkų D. Tarabildienės, I. Zebenienės, A. Karaliūtės, B. Uoginto, V. Kontrimo, M. Liugailos, S. Karanausko ir S. Povilaičio piešti B. Jauniškio portretai. Jeigu D. Tarabildienė pavaizdavo publicistinį gimnazijos laikų, o V. Kontrimas—studentą, tai kiti jau kaip žinoma rašytoja. Įdomus B. Jauniškio portretai piešti tuo pačiu laiku S. Karanausko ir M. Liugailos. S. Karanauskas iš jaunystės kurė nebylįs, savamokslis, piešti portretus pradėjo suaugęs. 1976 metais LTSR Kultūros ministerija apdovanojo jį pirmąja premija už skulptūras M. K. Ciurlionio keliui papuošti. M. Liugaila—neseniai baigęs Vilniaus dailės institutą, pradėjęs žengti pirmuosius žingsnius dailėje.

Dailininko S. Karanausko pieštas B. Jauniškio portretas

Dailininkė A. Karaliūtė, ne vieną savo darbų parodą suruošus, B. Jauniškio portretą piešė su filosofine popte. Publicistai pavaizdavo virš degančių žvakių. Vienos jų užgesusios ir jų dūmai apgaubę vaizduojamąjį veidą, lyg tai kažkokie siekiai būtų mirę. Kitos žvakės bebaigiančios degti, lyg nuo kažko atsisakoma. Dar kai kurios pamažu užsidega. Tai parodoma, kad žmogus čia miršta, čia vėl naujai gyvenimui gimsta. Portretas nupieštas pastele.

Tačiau kiekvieno dailininko braižas—savitas. Ar anksčiau portretas pieštas, ar neseniai—B. Jauniškio panašumas išlieka. Tai rodo dailininkų nemažą meistriskumą.

Dailininkas Vl. Kuchalskis

Washington. — Amerikoje didėja pasipriešinimas prieš Izraelio agresiją Libane. Jei anksčiau triukšmą keldavo arabai, palestiniečiai ir amerikiečių aktyvistai, tai dabar išieina ir senatoriai. Izraelio premjeras Menachem Begin, kuris buvo atvykęs kalbėti Jungt. Tautų nusiginklavimo konferencijoje ir po to buvo priimtas prez. Reagano, savo susitikime su JAV senatoriais gavo gerokai pylos. Prieš Begino politiką pasisakė net didžiausi Izraelio rėmėjai.

KULTūros MERIDIANAI

„ANYKŠČIŲ ŠILELIS“ — ANGLŲ KALBA

Gana gausūs lietuvių prozos vertimai į TSRS tautų ir užsienio kalbas. Turime visą būrį išitikimų mūsų literatūros bičiulių-vertėjų, kurie daug kūrinių jėgų atiduoda šiam darbui.

Poezijos vertimų baruose — vagų išvartyta kur kas mažiau. Ir tai nesunkiai paaiškinama. Poezijos vertimas—specifinis menas, sunkumu sudaro ne tik kalbos barieras. Todėl džiaugiamės kiekvieną naują kregždę šioje padangėje.

Prieš kėk laiko anglų kalba, pasirodė Antano Baranauko poema „Anykščių šilelis“. Ją išvertė Peteris Tempestas. Norisi tarti keletą žodžių apie šį poetą ir talentingą vertėją, dirbantį Maskvoje. „Progreso“ leidykloje.

P. Tempestas žinomas rusų klasikos — M. Lomonosovo, G. Deržavino, V. Zu-

kovskio, I. Krylovo, A. Puškino ir kitų autorių kūrinių, taip pat tarybinės poezijos vertimų — atskiromis knygomis yra išėję L. Martynovo ir D. Kugulinovo eilėraščiai. Jis yra vertęs ir S. Nerio, E. Mieželaičio, J. Degutytes bei kitų mūsų poetų eilių, taip pat vertė ir redagavo „Vagos“ leidyklos „Vyturnelio“ serijos knygas ir anglų kalba, redagavo vilniečio L. Pažusio narengtą ir išverstą lietuvių poezijos rinktinę anglų kalba.

Leidykla telkia pastangas leisti mūsų poeziją užsienio kalbomis. Tai, žinoma, sudėtingas darbas, bet jo vaisiai vis ryškėja. Suo metu P. Tempestas verčia K. Donelaičio „Metus“ Poemos ištraukas pasirodys „Lietuvių poezijos antologijoje“ — pastarąją rengia „Progreso“ leidykla. Nemažą leidinio da-

ly sudarė P. Tempesto vertimai „Anykščių šilelis“ — kūrinys, nuo vaikystės jaugęs į daugelio mūsų atmintį. Nesunku įsivaizduoti, kiek reikią išradinimo, kad šio poezijos perlo dvasia, visus garsus, spalvas ir kvapus pajustų ir kitos tautos skaitytojai. Galima neabejoti, kad šilelio atgimimo grožis nebūna, perteiktas anglų kalba — tai P. Tempesto nuopelnas. „Anykščių šilelio“ vertėjui specialius sunkumus išeiti, be abeio, padėjo L. Pažusio kvalifikuotos konsultacijos bei redagavimas.

Jausdami P. Tempestui dėkingumą už ankstesnes rūpybės dovanas, laukiame ir K. Donelaičio „Metų“ anglų kalba. Linkime mūsų literatūros bičiuliui sėkmės ir ištvermės, kantriai kopiant į šį poezijos kalną.

Vytautas KARALIUS

Sulauksime technikos muziejaus

Artėjant Lietuvos kultūros darbuotojų suvažiavimui, pasiūlygysime po Lietuvos kultūrinės įstaigos. Tokiomis priimta vadinti muziejus, bibliotekas, kultūros namus. Kadangi bandyti aprėpti viską, vadinas, nepasakoti nieko, apsiribosime muziejais.

Lietuvoje dabar veikia 34 valstybės išlaikomi muziejai. Iki karo be 5 Kauno muziejų—Zoologijos, Karo, Pedagoginio, Čiurlionio galerijos ir kultūros muziejaus veikė Panevėžio, Šiaulių, Telsių, dar vienas kitas pusiau mėgėjiškas kraštotyros muziejelis apskričių centruose. Tai viskas.

Viskas—eiliniam žmogui. „Neeliniai“, tokie kaip pats respublikos prezidentas Smetona, kita „grietinė“, noriai kolekcionavo meno vertybes ir laikė paskutinųjų Lenkijos—Lietuvos karalių pavyzdžių tikras meno galerijas... Privacijas, žinoma ir... nebūtinai vien už savo pinigus. Ne veltui atkūrus Lietuvoje liaudies valdžią 1940-tais metais, kai kurių valstybinių muziejų fondai iškart išaugo vos ne dvigubai, įsikūrė nauji muziejai... Vadinas, buvo iš kur pasirinkti.

Be nesipilėmė ir praeitį ir sugrįžkime į mūsų dienas. Logiškas ir vienintelis kultūros vertybių išsaugojimo būdas, tai valstybės globa. Tarybų Sąjungoje tokią globą garantuoja 1919 metais pasirašytas Lenino dekretas. Lietuvoje dabar veikia irgi atitinkamas mūsų vyriausybės priimtas įstatymas.

Svarbu ir tai, kad visuomenė, platiėji meno mylėtojų sluoksniai vis labiau remia valstybinę muziejinkystę, o valstybinės įstaigos atsako tuo pačiu. Platų mastą parastais metais igavo kraštotyros judėjimas ir kaip pasekmė—susikūrė labai įdomūs ir saviti senėnu muziejai. Tokie, kaip Into akmenų muziejus Anykščiuose. Fotografijos Šiauliuose ir kiti.

Vilniuje šiuo metu plačiai kalbama apie Technikos muziejaus steigimą. Tai suprantama—Lietuva pasidarė technikos kraštas, ir kaip pastebėjo viena proga Lietuvos mokslinės techninės informacijos instituto direktorius Juozas Zujuš—... gyventojų skaičiui nuolat augant vis gausės mažylių, kuriems karvė ar liutnas bus vienodi zoologiniai eksponatai, bet kieme dūzgiančios automašinos variklio cilindrus skaičius kels gyvas diskusijas. Kas tiesa, tai tiesa: Lietuva sėkmingai artėja prie Europos vidurkio, nuosavų automobilių ir apskritai technikos labai pagausėjo. Dabar svarbu išsaugoti Lietuvos pramonės paminklų,

jeigu idėjai ir Vilniaus miesto vyriausias architektas Gediminas Valiūšis, Naujosios Vilnios rajono, kuriame Kučkuriškių fabrikas stovi, Vykdomojo komiteto pirmininkė Elena Kondrotienė, kiti sostinės vadovai.

Kaip neprisiminti ta proga profesorius Tado Ivanauko, kai prieš 60 metų jis kūrė vienas Kauno Zoologijos muziejų. Neatsiliepė jį jo karštas raginimas nei švietimo ministras nei kiti tuometinės buržuazinės Lietuvos ministerių ir žinybų šeiminkai. „Nereikia...—sakė jam,— „Bet kodėl?“—susijaudinęs sušuko profesorius Švietimo ministerio kabinete. Atsakymo negavo. Šiup taip pavoko profesorius įsitarpuoti su savo eksponatais Kauno Aukštųjų kursų viename neapsildomajame kambaryje...

Tokia istorija ir tokia dabinas. Negaliu pasakyti, kada—už mėnesio, dveju ar už metų atvers duris dar vienas Lietuvos muziejus—technikos muziejus, tuo tarybinio gyvenimo logika rodo: žmogaus protinąs sumanymas, visuomenės aktyvumas visuomet sulaukia atsako. Sulauks savo muziejaus ir technikos mylėtojai.

Tokia istorija ir tokia dabinas. Negaliu pasakyti, kada—už mėnesio, dveju ar už metų atvers duris dar vienas Lietuvos muziejus—technikos muziejus, tuo tarybinio gyvenimo logika rodo: žmogaus protinąs sumanymas, visuomenės aktyvumas visuomet sulaukia atsako. Sulauks savo muziejaus ir technikos mylėtojai.

Virgilijus Liaučka

IRONIŠKOS IŠKASENOS

Adolfas VALATKEVIČIUS

Semtis įkvėpimo, galima iš vertmės, žulinis ir neįgalio tvankinimo... Užrašyta mintis dar laukis grafino apšvaistyto linimo. Gyvenimo loterijoje laimimos tik akimirkos — tokį procentą nustatė amžinybė. Dorovės aukštuma — figlapis ant nosies... Kartais kalbiniai brangėni už kalį... Lengviausia patikti tam, kam sugėbi užpildyti tuštybę... Sielos alsbergalis grąšina Jausmų tvanu. Nemėgdžiotik ornitofaunus — paaiškės, kokius paukščius. Juoko kokybės ženklas — ištrykšusios ašaros. Kai gerumas stypli gliaulė širdyje, išorėje jis net pastebimas. Būk protingas: tuoklė kvailybė atiduok laiką... Prieš demagogiją logika ne ginčias — stulys pabūkija. Duok priešui kelį, jeigu spėjai jį užimtuoti... Neneikink pedlašių — kai tikslis, je neaplenks ir tavo padą. Kepėjas net labiausiai pavykusio kepalu nevadina žedevru. Mirktelėjimas — ne tekstas, tačiau turtingas potekstas. Maudykis kūrybos vandenynje, bet nelisk į kanalizaciją... Gandonščiai — mėgėjiški adresų biural. Netekę proto — įvykdome beprofiškus žygdarbius. Baimės akys mėgėms tamsa. Kritimas — budugnė neprazūtingas — viską lemia jo pabūga. Gelmė leidžia burbulus, o paviršius juos sprogdina. Pasijusti ne savo ratuose gali ir automobiliuje.

„Laikas ir įvykiai“

“Dainų dainelei” nuskambėjus

Nuotraukoje: Dainuoja Kretingos rajono Salantų vaikų darželių “Rasa” ir “Pusele” duetas—Odeta Riaubaitė ir Žydrūnas Žvinklys.

Nuotraukoje: Dainuoja “Komjaunimo tiesos” laikraščio prizininė—Kauno J. Aleksonio vidurinės mokyklos XI klasės moksleivės Edita Kazimekaitė, Liuda Matakaitė, Rasa Cyžaitė ir Raimonda Miskinytė.

A. Sabaliausko nuotraukos

Gegužės 31-ąją, Tarptautinės vaikų gynoimo dienos išvakarėse, Vilniaus Valstybinio akademinio operos ir baleto teatro scena buvo skirta ne garsioms operos ar baleto artistams, o geriausiems respublikos dainorėliams—televizijos konkurso “Dainų dainelė-82” laureatams. Pilnutėlė teatro salė, tūkstai žiūrovų prie televizorių ekranu savo namuose su didžiulių susižavėjimu stebėjo šį nepaprastą koncertą, surengtą Lietuvoje jau penktą kartą.

Dar žiemos atostogu metu visuose Tarybų Lietuvos miestuose ir rajonuose vyko apžiūros, kuriose perklausyta apie pustrėčio tūkstaničio gabiiu muzikali vaikų—nuo pačių mažiausiųjų darželinukų iki viduriniųjų mokyklų abiturientų. Po to aštuonis sekmadienius Vilniaus Balio Dvariono muzikos mokykloje vyko zoninės daininkų varžybos, kurias transliavo Lietuvos televizija. Autoritetingai vertinimo komisijai, kuriai vadovavo Vilniaus Valstybinės konservatorijos profesorius Z. Paulauskas, atrinkti laureatus padėjo ir televizijos žiūrovai, nuo pat “Dainų dainelės” pradžios rašė laiskus konkurso organizatoriems.

daugiau kaip 660—dainų, kurių nemaža dalis buvo visiškai naujos, specialiai sukurtos “Dainų dainelei-82”. Populiariausias kompozitoriaus kūrinių daugiausia padainuota dainų, tapo A. Raudonikis M. Vaitkevičius, M. Novikas, o populiariausiais poetais, pagal kurių tekstus sukurtos dainos,—P. Gaulė, S. Žilbinas, V. Barauskas.

Baigiamojo koncerto metu paskelbti solistai ir ansambliai, pelnę specialius vaikų žurnalų “Genio” ir “Zvaigždutės” “Lietuvos pionierius” ir “Komjaunimo tiesos” laikraščius, “Seimos” žurnalą, Lietuvos televizijos ir radijo komiteto, Lietuvos TSR Kompozitorių sąjungos bei žiūrovų prizus.

Nors ir nuskambėjo paskutinės “Dainų dainelės-82” akordas, ši muzikos šventė nesisibaigė. Prasidėjus naujiems mokslo metams, mokyklose ir vaikų darželiuose mokytojai vėl pradės žvalgytis talentų, ieškoti repertuaru, ruošti naujam konkursui, kuris pagal tradiciją rengiamas kas dveji metai.

V. Petkevičienė

Bonn, Fed. Vokietija. — Kancleris Helmut Schmidt pasikalbėjime spaudai pareiškė, kad JAV kišasi ir nori apriboti prekybą tarp Fed. Vokietijos ir Tarybų Sąjungos. Ir Fed. Vokietijos ekonominių reikalų ministras Otto Lamsdorf prez. Reagano praplėstas sankcijas Tarybų Sąjungai pavadino neturinciomis precedento ir galinciomis atnešti rimtų paseku.

Sužavėti viešnage Lietuvoje

Su jaunaisiais svečiais—Vokietijos Federatyvinės respublikos Hiutenfeldo miesto lietuviškos gimnazijos moksleiviais—teko pabendrauti ir man. Nedidelė kelionė į Riešės valstybinį žirgyną, didesnė į Druskininkus, paskui susitikimai su jais prie mikrofono paliko gražų įspūdį. Jų viešnagejimo Lietuvoje dienos nebuvo šiltos—ir lijo, ir snigo, tačiau svečiai, atrodė, šito visai nepastebėjo.

— Ar nesusalote?—klausiau.

— Ne,—it susitarę kalbėjo.—Tik liudnoka, kad Lietuvoje laikas greitesnis. Net nesitiki, kad viešnageta dešimt dienų.

— Vadinasi, patiko ir, ko gero, pasižadėję vėl atvažiuoti?—norėjau sužinoti.

— Žinoma. Beje, mūsų grupėje yra draugu, kurie jau anksčiau viešėjo Lietuvoje.

Iš patirties žinau, kad ir nedidelė kelionė, kad ir kur būta, o žmogus po to visuomet pasijunti turtingesniu. Tačiau išėjimas lietuvių susitikimui su Lietuva reikalingi ne tik turistų smalsumui patenkinti. Vieniems jų Lietuva—gimtinė, kitiems—tėvų žemė ir todėl—ak, kaip mielai žiūrėti į žmones, į jų gyvenimą ir žinoti, koks jis turtingas spalvomis.

— Gamta kaip pasaka,—džiaugėsi Angėlė Mažeikaite.—O kiek daug kultūrinės veiklos!—vis stebėjosi. Nepasitaikė, kad ką nors ji būtų praleidusi iš jaunimo grupės pasiūlytos programos. Atidžiai žvalgėsi po Vilnių, važiavo į Trakus, Kauną, Druskininkus, Elektrėnus, Riešę, kalbėjosi su technikumų ir bendrojo lavinimo vidurinių mokyklų moksleiviais, buvo Vilniaus valstybinio universiteto ir "Vaivorykštės" klubo viešnia.—Taip, taip, labai daug kultūrinės veiklos,—dažnai neužmiršdavo ji. Prisiminusi savo gimtąją Venezuelą apgailastavo, kad taip toli nuo Lietuvos ir nelengva ten gyvenantiems lietuviams pasidairyti po jai "gražiausią pasaulį šalį".

— O kokios gražios dainos! Jausmingos, žodžiai paprastai, melodijos—irgi. Jos verčia susimąstyti, pergyventi ir norisi jų klausytis ir klausytis.—kalbėjo į mikrofoną Arvydas, bet...—Tik neskelbkite mano pavardės,—paprastai jis.—Neskelbkite, kadangi kiti pas mus nenori ir pyksta, kai kas dažniausiai Tarybų Lietuvos gyvenimu. Keistuoliai!

Vaikino prašymas neskelbti jo pavardės ne pirmas ir, matyt, dar ne paskutinis. Nelengva to paprašyti, nes argi nenori, kad ir Arvydas būtų nuoširdus, atviras, geravalis? O nuslėpus pavardę ar gali išlikti tokie? Arvydas jaučia, supranta, kad toks jo poelgis mūsų akyse išrodo ne vyriškai, jį žemina, bet ką daryti, jeigu jam vėl reikia sugrįžti atgal pas tuos, nuo kieno kažkaip priklauso ir jo gyvenimas?

— Gerai, Arvydai—neskelbsime tavo pavardės,—pažadėjau vaikiniui.

— Bet jūs žinokite, kad man čia labai viskas patinka. Jeigu tik galėčiau, kiekvienais metais atvykčiau į Lietuvą. Ar jūs tikite mani?—pažvelgė į akis Arvydas.—Prisipirkau plokštelių, knygų, daug suvenyrų. Jie primins kiek daug grožio, žmonių šilumos, nuoširdumo čia suradau.

Tai buvo nuoširdūs žodžiai. Tie, kas girdėjo Arvydą ir jo draugus per Tarybų Lietuvos radiją, jų nuoširdumu nesuabejojo. Iš jų pasakojimų apie viešnagę dar kartą

patyrėme, kaip labai svarbu lietuviškosios išėjimosi jaunimui turėti Lietuvą, žinoti ją, matyti, kad ji ne koks aplėistas žemės kampelis, o kraštas, kur gyvena nuoširdūs, aukštos kultūros žmonės, kur išaugę ir auga miestai, naujausios kaimų gyvenvietės, kur stropiai paminklais ir muziejais išsaugota tautos praeitis. Pagaliau didelė žmonių meilė savo žemei, jų darbštumas, optimizmas darė jauniesiems svečiams įspūdį, kad, anot jų, pritrūkstą žodžių, kaip tai tiksliau išsakyti.

Jau ne pirmus metus man teko pabendrauti su Hiutenfeldo lietuviškos gimnazijos moksleiviais, kasmet atvykstančiais į Lietuvą praleisti pavasario atostogų. Kitąkart išgirsdavau, kad surengdavome mažokai susitikimų su jaunimu. Šįkart tokių pretenzijų neišgirdau ir tikriausia todėl, kad gražiai svečius parėmė "Vaivorykštės" klubas, suruošęs susitikimus su Vilniaus inžinerinio instituto ir Vilniaus Valstybinio universiteto studentais, susitikimą su Elektrėnų vidurinės mokyklos moksleiviais. Galbūt todėl dažnas iš mūsų svečių, pasiryžo ir toliau palaikyti ryšius su "Vaivorykštės" klubu, nes užsirašė jos adresą: USSR, Lithuania, 232,000 Vilnius, box 89.

Kai Ingā Bitautaitę paklausiau, ką norėtų palinkėti Lietuvos jaunimui, ji tuoj pat atsakiusi, kad jis visuomet pasilikty koks yra. Mintyse šyptelėjau: kažin, ką ji pasakytų, kai kurie "vaduotojai". Juk šis jaunimas išaugęs Tarybų valdžios metais, praėjęs pionierių, dažniausiai komjaunoliškas, idėjiškai grūdintas komunistinė ideologija. Būtent šitokia jo charakteristika labai ir labai nežavi nusiteikėlių prieš Tarybų Lietuvą. O va, išėjimosi jaunimas, pamatęs ir pažinęs mūsų, sužavėtas juo ir nuoširdžiausiai linki jam pasilikti "koks yra".

— Gyvenime reikia žinoti, ar esi savo vietoje. O kiek žmonių savo vietoje neranda. Tiesos bijo neteisieji. Sausmu tiesos neįrodo. Jeigu į darbą negali įdėti visos širdies, nepradėk jo. Tik darnioje šeimoje išaugos tautos šaknis. Jeigu bus sveika šeima, bus sveika tauta.

Nereikia bijoti mirties, bet reikia bijoti užmaršties. Nebijok padaryti žmogui gera. Geras darbas ilgai atmenamas.

Karjeristų nieko nėra gyvenime šventa. Karjerizmas ir žmoniškumas nesuderinami. Karjeristai eina per žmonių galvas. Nebaisus atviras priešas, bet bausis slapstas. Paskirų žmonių, ar grupių rietenos rodo, kad tauta nepajėgi laisvai gyventi.

Kęstutis Baltūnas

TIESOS KRISLAI

Didvyriu gali ir nebūti, bet žmogumi būti privalai. Didvyris—tai tautos idealas.

Didvyris tas, kuris nebijo paaukoti visą save net savo gyvybę dėl savo krašto, savo tautos.

Didvyris tas, kuris gali savo tautai padaryti tiek daugiau už kitus.

Didvyris tas, kuris niekina melą ir ieško tiesos.

Didvyris niekada neieško asmeninės naudos.

Didvyris tas, kuris sugeba valdyti savo jausmus, nugalėti baime ir įveikia stipriųjų spaudimus.

Didvyris—tai tautos žiburis.

Niekas nesupras, kaip sunku iš artimo žmogaus išgirsti melą.

Melas—Žmonių gėda. Melagiui, ir tiesą sakant, niekas nepatikės.

Dažnai stipriojo melas patiekiamas kaip tiesa, silpnieji to melo neužginčija ir uoliai ploja melui, nors širdyje supranta blogai darą.

Dažnai pasaulyje susižaviama melu, o tiesos neklusoma.

Juo daugiau meluoja, tuo daugiau melas randa pasekėjų.

Melo kojos trumpos, bet rankos—ilgos.

Gyvybė duota ne tam, kad ją atimtų, bet kad gyventų ir darytų geru.

Jei krislė tiesos įneši į gyvenimą, jauskis savo pareigą atlikti.

Nedarykime blogio! Jis ateina savaime.

Tėvynei už pinigus nenupirksi.

Išsaugoti tai, kas kitų sukurta—visų laikų problema.

Sąžinė ir meilė pinigais nematuojamos.

Reikia žinoti tai, ką privilai žinoti ir matyti tai, ką privilai matyti. Daugumas mato tai, kas jiems nereikia matyti, o nemato to, kas būtina matyti.

Gyvenime reikia žinoti, ar esi savo vietoje. O kiek žmonių savo vietoje neranda.

Tiesos bijo neteisieji. Sausmu tiesos neįrodo. Jeigu į darbą negali įdėti visos širdies, nepradėk jo. Tik darnioje šeimoje išaugos tautos šaknis. Jeigu bus sveika šeima, bus sveika tauta.

Nereikia bijoti mirties, bet reikia bijoti užmaršties. Nebijok padaryti žmogui gera. Geras darbas ilgai atmenamas.

Karjeristų nieko nėra gyvenime šventa. Karjerizmas ir žmoniškumas nesuderinami.

Karjeristai eina per žmonių galvas. Nebaisus atviras priešas, bet bausis slapstas. Paskirų žmonių, ar grupių rietenos rodo, kad tauta nepajėgi laisvai gyventi.

Kęstutis Baltūnas

IŠ VIEŠNAGĖS LIET. ĮSPŪDIUS

LAURYNO KAPOČIAUS PAGERBIMAS

ALDONA ALEKNIENĖ

Vieną popietę buvome pakviesti į "Tėviškę" į Lauryno Kapočiaus 75 metų jubilėjaus pagerbimą. Susirinko būrelis jo artimų bičiulių.

"Tėviškės" pirmininkas Pranas Petronis plačiai nupiešė Lauryno Kapočiaus garbingą veiklą ir priminė tik ką iš spaudos išėjusią knygą "Senoji Išeivija ir Lietuva". Už jo sveikatą pakėlėme toastą.

Pirmininkas Pranas Petronis pakvietė svečius tarti žodį. Kalbėjo Vytautas Kazakevičius, Albertas Laurinčiukas, Juozas Kuckailis, Ksavera Karosienė ir kiti. Visi prisiminė Lauryną Kapočių kaip revoliucinio judėjimo dalyvį, kultūros veikėją. Dalyviai linkėjo jam ilgą kūrybingą metų.

Nemaža savo gyvenimo dalį Laurynas Kapočius praleido tarnyboje užsienyje. Jo veikla susijusi su užsienyje gyvenančiais lietuviiais ir dabar jis palaiko tampus ryšius su jais. Jis ypač mums amerikiečiams gerai pažįstamas, daug pagelbėjęs tautiečiams užsienyje, ir dabar nuvykusius į Lietuvą sutinka su nuoširdumu ir meile.

Jis dirbo New Yorke prie generalinio konsulato kaip referentas, taipgi buvo TSRS ambasados Washingtone antrasis sekretorius. Lietuvoje jis buvo Lietuvos draugystės ir kultūrinę ryšių su užsienio lietuviiais draugijos pirmininkas.

Autorius L. Kapočių mums dovanavo autografo užrašo knygą "Senoji Išeivija ir Lietuva". Kadangi L. Kapočius yra gyvenęs ir dirbęs diplomatinį darbą JAV, jis rūpestingai yra surinkęs daug medžiagos apie senąją lietuvių emigraciją.

Masiniai lietuviai emigravo į JAV, Argentina, Urugvajų, Braziliją ir Australiją. Viena pagrindinių emigracijos priežasčių buvo didelis skurdas. Politinė ir nacionalinė prispauda vertė palikti Tėvynės kraštą. Vien į JAV nuo 1868 iki 1914 metų emigravo apie 300 tūkstančių Lietuvos gyventojų.

Lietuvos buržuazijai valdant kraštą nuo 1920 iki 1939 metų į Pietų Ameriką ir Kanadą emigravo apie 100 tūkstančių žmonių. Sunki valstiečių mažažemių, naujakurių būklė privertė prie pardavimo iš varžytinių ūkius. Kitos išėities nebuvo kaip vykti į užjūrį, ieškoti duonos kąsnio.

Lietuvos emigrantai, nuvykę į svetimus kraštus nerado jiems žadėtos laimės. Jie patyrė sunkią emigranto dalį. Daugelis nusivylę privėrsti buvo dirbti sunkų fizinį darbą. Tuo metu JAV stiprėjantis judėjimas ir klasių kova paveikė naujus emigrantus, ir jie jungėsi prie organizuotų jėgų.

Knygos autorius L. Kapočius, gyvendamas JAV palaikė glaudžius santykius su pažangiaisiais lietuviiais. Susipažino su pažangiomis organizacijomis ir jų veikėjais. Dideliu dėmesiu pareiškė metų rinko faktinę medžiagą apie kultūrinę išėjimosi veiklą, organizacijų kūrimą, apie jų veiklą, spaudą, darbininkų švietimą ir kultūrinimą.

Sios knygos autorius atliko didelį įnašą, ypatingai į Amerikos lietuvių emigracijos istoriją. Jo darbas dar nebaigtas, ruošia kitą knygą, vėlesnės epochos, iki šių dienų.

JONAS ŠIOŽINYS

Legenda

Kažkada — bevardžiuos metuos — Pralaimėjęs daugel mūsų, Nepasidaviau — prajojau Savo negandų europas —

Ir giedrų dienų nebūvo, Ir gerų kelių nebūvo, Ir žirgai pavargę krito, Ir išpuikusios sargybos Gaičinio nuo miesto vartų, Ir padūkėliai plėšikai Kilpą man užnerti laikstės, Ir šventorių auksaburnės Juodo purvo nepagalio, —

— Aš prajojau, aš prajojau!

Kai dabar žvelgiu nuo kalno, Kur ramiai ugnelį kurstau, — Siurpulit man purto klaną: Prašau liuti tokį kelią Tik beprotis teaglejo —

Pagraudėnimas vabalėliu

Vabalėli, vabalėli, mielas lepūneli, Ar ne per anksti tau buisius sparnėlius pakėlėi?

Ko tau trūko tėvo sodos, daržuose ko trūko, — Skanumynų, gardumynų, patalėlių pūko?

Kaip, žiopie! Praroposi kelią tokį platų, Kur tiek žudančių kanopų, tiek bepročių ratų?

Kaip įveiksi sraunį upę — tik apsidairyki! Oi, papulsi, lepūneli, šapalui į ryklę...

Ir kas laukia ten, už upės, kas tavęs ten laukia?

Ten saulutė nuo pat ryto kaitina palaukę...

Ten nerasi skanumynų, patalėlių pūko... Kas galveje, vabalėli, kas jau tau apsuko?

Tu nesiklausai moralų, net imi juos niekint,

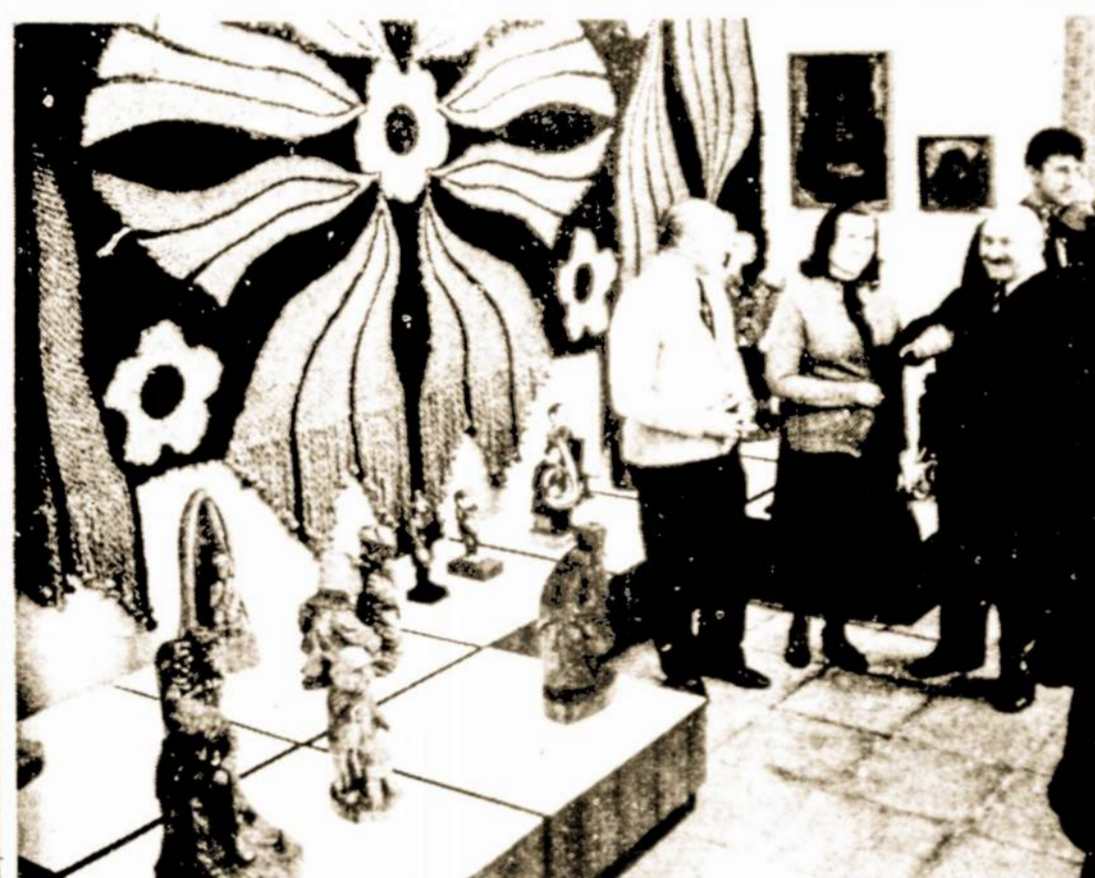
Ką tau tarsi, priekaištusius — stumsies tik į priekį.

Ir gerai — nesiklausyki: kas jau bus tebūna.

Atkaklus tu, vabalėli, — toks kaip mūsų sūnus.

Kursių Nerijoje kasmet ilsisi tūkstančiai respublikos darbo žmonių. Čia savo poilsio namus turi žmonės, kolūkiai. Nuotraukoje: Raseinių rajono žemdirbių vila "Artojas". B. Aleknavičiaus nuotrauka

Respublikos liaudies meno draugijos Žemaitijos skyrus gavo gražią dovaną. Klaipėdos senamiesčio restauruotame pastate įrengtas erdvus parodų paviljonas. Pirmojoje parodoje eksponuojama 500 gintaro, keramikos, tekstilės, medžio, tapybos darbų, kuriuos pateikė 230 liaudies meno meistrų.

Nuotraukoje: Lankytojai susipažįsta su liaudies meno meistrų darbais, eksponuojamais naujajame liaudies meno draugijos Žemaitijos skyrus paviljone Klaipėdoje. B. Aleknavičiaus nuotrauka

BRIEFS

It said in an official report that New York City now has as many as 177,500 heroin addicts. One of every 43 New Yorkers is on the drug.

It said, too, that heroin addiction is on the rise, that from 1978 to 1981 the numbers have doubled.

young dead lie unnamed and unclaimed.

Federal loan to sex shop! A Times Square porn palace in New York that features live sex shows received a taxpayer-backed loan from the federal Small Business Administration.

The loan was given to Show World Center at 669 Eighth Avenue despite a history of raids, arrests and questionable business links. So you see there is no money for students loans but enough for porn shows.

According to "Gimtasis kraštas" Soviet Lithuania has 13,000 scientists. There are as many as 40 scientists for 10 thousand of population while in terms of Doctors of Science for a thousand of population Lithuania outstrips such developed countries as England, France and Sweden.

Jonas Grybas was New York Aido Chorus president and activist for many, many years. Last few years he has been ill. Ana Babarskas is taking care of him.

Lillian Kavaliauskaitė-Belte was Aido's soloist and activist in the earlier years of New York Aido Chorus' long history. Ilse

Jonas Grybas

Lillian Kavaliauskaitė

ST. PETERSBURG, FLA.

Mirus

Juozui Judickui

Reiškiame širdingą užuojautą jo šeimai, giminiams ir jo artimiesiems.

L.L.D. 45 KUOPOS VALDYBA ir NARIAI
St. Petersburg, Florida

SAN LEANDRO, CAL.

Mirus

Juozui Karosui

1982 m. gegužės 13 d.

Liūdime netekę taip brangaus ir mylimo tėvelio. Mes jo pasigendame kiekvieną dieną.

Dukra—EUGENIA STANLEY
Žentas—EUGENE STANLEY
Anūkai—RONALD ir GORDON ir jų šeimos